

MINISTERSTWO
EDUKACJI NARODOWEJ

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ

346[04]/SP/MEN/2006.07.13

**MODUŁOWY PROGRAM NAUCZANIA
OPIEKUN W DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ
346[04]**

**Zatwierdzam
Minister Edukacji Narodowej**

wz MINISTRA
SEKRETARZ STANU
Mirosław Orzechowski

Warszawa 2006

Autorzy:

mgr Grzegorz Grygiel

mgr Ewa Mielimąka

mgr Ewa Łoś

mgr Wiesława Wawroska

Recenzenci:

dr Ewa Goliszek

mgr Joanna Jankowska

Opracowanie redakcyjne:

mgr Edyta Koziel

Korekta merytoryczna:

mgr Kazimiera Tarłowska

Korekta techniczna:

mgr Piotr Bartosiak

Spis treści

Wprowadzenie	3
I. Założenia programowo-organizacyjne kształcenia w zawodzie	6
1. Opis pracy w zawodzie	6
2. Zalecenia dotyczące organizacji procesu dydaktyczno-wychowawczego	8
II. Plany nauczania	15
III. Moduły kształcenia w zawodzie	16
1. Podstawy świadczenia usług socjalnych	16
Charakteryzowanie psychofizycznych i społecznych aspektów rozwoju człowieka	20
Doskonalenie umiejętności interpersonalnych	24
Kształtowanie umiejętności rozwiązywania problemów	28
Prowadzenie profilaktyki i promocji zdrowia	31
Stosowanie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz udzielanie pierwszej pomocy	34
Stosowanie przepisów prawa w działalności socjalnej	37
2. Działalność opiekuńcza	40
Planowanie i organizowanie pracy opiekuńczej	43
Stosowanie metod pracy socjalnej	46
Rozpoznawanie potrzeb i problemów podopiecznych	49
Wykonywanie zabiegów higieniczno-pielęgnacyjnych	52
Pomaganie osobom niepełnosprawnym w korzystaniu z programów rehabilitacyjnych	55
3. Aktywizacja osób starszych	58
Organizowanie różnych form spędzania czasu wolnego	61
Stosowanie terapii zajęciowej w procesie aktywizacji podopiecznego	64
Integrowanie podopiecznego ze środowiskiem lokalnym	67
4. Praktyka zawodowa	70
Sprawowanie opieki nad osobą starszą w domu pomocy społecznej	72
Sprawowanie opieki nad osobą niesamodzielną w domu pomocy społecznej	75

Wprowadzenie

Modułowy program nauczania dla zawodu opiekun w domu pomocy społecznej – 346[04] jest przeznaczony do realizacji w szkole policealnej dla młodzieży i dorosłych, w formie stacjonarnej lub zaocznej.

Celem kształcenia zawodowego jest przygotowanie absolwenta do skutecznego wykonywania zadań zawodowych w warunkach gospodarki rynkowej. Efektywne funkcjonowanie na rynku pracy wymaga dobrego przygotowania ogólnego, opanowania podstawowych umiejętności zawodowych, prezentowania właściwych postaw oraz kształcenia ustawicznego.

Absolwent współczesnej szkoły powinien charakteryzować się otwartością, komunikatywnością, wyobraźnią, zdolnością do ciągłego uczenia się i podnoszenia kwalifikacji, a także umiejętnością oceny swoich możliwości. Realizacja programu nauczania o strukturze modułowej ułatwi osiągnięcie tych celów.

Kształcenie modułowe, poprzez powiązanie celów i materiału nauczania z procesem pracy i zadaniami zawodowymi umożliwia:

- przygotowanie ucznia do wykonywania zawodu, głównie przez realizację zadań zbliżonych do tych, które wykonywane są na stanowiskach pracy,
- korelację i integrację treści kształcenia z różnych dyscyplin wiedzy,
- stymulowanie aktywności intelektualnej i motorycznej ucznia, pozwalającej na indywidualizację procesu nauczania.

Kształcenie modułowe charakteryzuje się tym, że:

- proces uczenia się dominuje nad procesem nauczania,
- preferowane są praktyczne i aktywizujące metody nauczania, które z jednej strony wyzwalają aktywność, kreatywność, zdolność do samooceny uczącego się, z drugiej zaś zmieniają rolę nauczyciela w kierunku doradcy, partnera, projektanta, organizatora i ewaluatora procesu dydaktycznego,
- proces nauczania i uczenia się ukierunkowany jest na osiągnięcie konkretnych, wymiernych rezultatów w formie ukształtowanych umiejętności intelektualnych i praktycznych, które umożliwiają wykonywanie określonego zakresu pracy w zawodzie,
- wykorzystywana jest w szerokim zakresie zasada transferu wiedzy i umiejętności wcześniej uzyskanych przez ucznia w toku nauki formalnej, nieformalnej oraz incydentalnej,
- program nauczania posiada elastyczną strukturę, a znajdujące się w nim moduły i jednostki modułowe można aktualizować (modyfikować, uzupełniać lub wymieniać), dostosowywać do potrzeb gospodarki, rynku pracy, rozwoju nauki i technologii.

Realizacja modułowego programu nauczania zapewnia uczniom opanowanie umiejętności określonych w podstawie programowej kształcenia w zawodzie oraz przygotowanie do kształcenia ustawicznego.

Modułowy program nauczania dla zawodu składa się z modułów kształcenia w zawodzie i odpowiadających im jednostek modułowych, wyodrębnionych na podstawie ustalonych kryteriów, umożliwiających zdobywanie wiedzy oraz kształtowanie umiejętności i postaw właściwych dla zawodu.

Jednostka modułowa stanowi element modułu kształcenia w zawodzie, obejmujący logiczny i możliwy do wykonania wycinek pracy, o wyraźnie określonym początku i zakończeniu, nie podlegający zwykle dalszym podziałom, a jego rezultatem jest produkt, usługa lub istotna decyzja.

W strukturze programu wyróżnia się:

- założenia programowo-organizacyjne kształcenia w zawodzie,
- plany nauczania,
- programy modułów i jednostek modułowych.

Moduł kształcenia w zawodzie zawiera: cele kształcenia, wykaz jednostek modułowych, schemat układu jednostek modułowych, i wykaz literatury.

Program jednostki modułowej zawiera: szczegółowe cele kształcenia, materiał nauczania, ćwiczenia, środki dydaktyczne, wskazania metodyczne do realizacji programu nauczania oraz propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia.

Dydaktyczna mapa programu zamieszczona w założeniach programowo-organizacyjnych kształcenia w zawodzie, przedstawia schemat korelacji między modułami a jednostkami modułowymi oraz określa kolejność ich realizacji. Ma ona ułatwić planowanie i organizowanie procesu dydaktycznego.

W programie przyjęto system kodowania modułów i jednostek modułowych, który zawiera następujące elementy:

- symbol cyfrowy zawodu zgodnie z obowiązującą klasyfikacją zawodów szkolnictwa zawodowego,
- symbol literowy, oznaczający grupę modułów:
 - O – dla modułów ogólnozawodowych,
 - Z – dla modułów zawodowych.
- cyfrę arabską dla kolejnego modułu w grupie i dla kolejnej wyodrębnionej w module jednostki modułowej.

Przykładowy zapis kodowania modułu:

346[04].O1

346[04] – symbol cyfrowy zawodu: opiekun w domu pomocy społecznej,

O1 – pierwszy moduł ogólnozawodowy.

Przykładowy zapis kodowania jednostki modułowej:

346[04].Z1.02

346[04] – symbol cyfrowy zawodu: opiekun w domu pomocy społecznej,

Z1 – pierwszy moduł zawodowy,

02 – druga jednostka modułowa w module Z1.

I. Założenia programowo-organizacyjne kształcenia w zawodzie

1. Opis pracy w zawodzie

Typowe stanowiska pracy

Absolwent szkoły kształcącej w zawodzie opiekun w domu pomocy społecznej może podejmować pracę w:

- domach pomocy społecznej,
- placówkach prowadzonych przez organizacje pozarządowe,
- placówkach dziennego pobytu.

Zadania zawodowe

Absolwent szkoły kształcącej w zawodzie opiekun w domu pomocy społecznej powinien być przygotowany do wykonywania następujących zadań zawodowych:

- stymulacja rozwoju i aktywizacja osób przebywających w domu pomocy społecznej z zastosowaniem różnych metod i narzędzi rehabilitacji lub terapii,
- pomaganie podopiecznemu domu pomocy społecznej w zaspokajaniu potrzeb i wykonywaniu różnych czynności z zakresu samoobsługi i higieny osobistej,
- organizowanie czasu wolnego w sposób umożliwiający podopiecznemu samorealizację, rozwój zainteresowań, integrację z rodziną i z osobami przebywającymi w domu pomocy społecznej oraz ze społecznością lokalną,
- tworzenie indywidualnego planu pomocy i udział w realizacji zaplanowanych zadań,
- pielęgnowanie oraz dbanie o zdrowie i higienę osobistą osób chorych i niesamodzielnych,
- aktywizowanie podopiecznego do zwiększenia samodzielności życiowej,
- udzielanie porad w zakresie planowania wydatków oraz sposobu spędzania czasu wolnego,
- uczestniczenie w procesie rehabilitacji i aktywizacji podopiecznego pod nadzorem lub na zlecenie lekarza bądź terapeuty.

Umiejętności zawodowe

W wyniku kształcenia w zawodzie absolwent szkoły powinien umieć:

- określać misję instytucji pomocy społecznej w zmieniających się warunkach społecznych,

- określać zadania i kompetencje zawodowe opiekuna w placówkach pomocy instytucjonalnej,
- rozpoznawać potrzeby i problemy podopiecznego,
- analizować możliwości i ograniczenia w zaspokajaniu potrzeb podopiecznego,
- pomagać podopiecznemu w czynnościach życia codziennego oraz dbać o jego bezpieczeństwo,
- wykorzystywać różne metody i narzędzia rehabilitacji, terapii i aktywizacji podopiecznego,
- współpracować z podopiecznym oraz z innymi, ważnymi dla niego osobami: rodziną, znajomymi, specjalistami,
- pomagać w adaptacji jednostki do warunków życia w placówkach opiekuńczych oraz do zmian związanych z przewlekłą chorobą, niepełną sprawnością lub starością,
- promować zdrowy styl życia,
- dokonywać systematycznej ewaluacji pracy z podopiecznym,
- komunikować się z różnymi grupami podopiecznych oraz udzielać im wsparcia i porad w sytuacjach trudnych lub kryzysowych,
- postępować zgodnie z zasadami etyki zawodowej,
- podnosić jakość świadczonych usług opiekuńczych,
- aktywnie uczestniczyć w projektach integracji podopiecznych ze środowiskiem lokalnym,
- organizować i oceniać własną pracę,
- negocjować i rozwiązywać problemy oraz konflikty zaistniałe wśród podopiecznych placówek opiekuńczych,
- współpracować z mediami, prezentować na forum publicznym interesy podopiecznego,
- prowadzić z podopiecznym zajęcia ruchowe, plastyczne lub techniczne,
- prowadzić dokumentację pracy z podopiecznym,
- porozumiewać się w języku obcym w zakresie niezbędnym do wykonywania zadań zawodowych,
- przestrzegać przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska,
- organizować stanowisko pracy zgodnie z wymaganiami ergonomii,
- stosować przepisy prawa dotyczące działalności gospodarczej,
- stosować przepisy prawa w zakresie wykonywanych zadań zawodowych,
- udzielać pierwszej pomocy w stanach zagrożenia zdrowia i życia,
- kierować zespołem pracowników,
- korzystać z różnych źródeł informacji oraz z doradztwa specjalistycznego.

2. Zalecenia dotyczące organizacji procesu dydaktyczno-wychowawczego

Podstawowym celem kształcenia w zawodzie opiekun w domu pomocy społecznej jest przygotowanie absolwenta szkoły do wykonywania zadań dotyczących opieki nad osobami przebywającymi w tego typu placówkach.

W szczególności dotyczy to pomocy w czynnościach dotyczących samoobsługi i utrzymania higieny osobistej, organizowania czasu wolnego, pielęgnowania oraz dbania o zdrowie i higienę osób chorych i niesamodzielnych, stymulacji rozwoju, aktywizowania podopiecznego do zwiększania samodzielności życiowej, doradzania w zakresie planowania wydatków oraz uczestniczenia i pomocy w rehabilitacji. Ogólne i szczegółowe cele kształcenia wynikają z podstawy programowej kształcenia w zawodzie.

Treści programowe zawarte są w modułach: ogólnozawodowym i zawodowych. Kształcenie ogólnozawodowe zapewnia orientację w zawodzie, stanowi podstawę do dalszej nauki w zawodzie, ułatwia ewentualną zmianę zawodu. Moduły zawodowe mają na celu przygotowanie absolwenta szkoły do realizacji zadań zawodowych.

Moduły uwzględniające zadania zawodowe są podzielone na jednostki modułowe. Każda jednostka zawiera treści programowe stanowiące określoną całość, a ich realizacja umożliwi opanowanie umiejętności, niezbędnych do wykonania określonego zakresu pracy. Czynnikiem sprzyjającym nabywaniu umiejętności zawodowych jest wykonywanie ćwiczeń określonych w jednostkach modułowych. Ćwiczenia zapisane w programach poszczególnych jednostek modułowych są propozycją do wykorzystania. Ich tematyka może być uzupełniona przez nauczyciela realizującego program.

Program modułu 346[04].O1 „Podstawy świadczenia usług socjalnych” obejmuje ogólnozawodowe treści kształcenia z zakresu: psychofizycznego rozwoju człowieka, kształtowania umiejętności społecznych, umiejętności rozwiązywania problemów, stosowania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz stosowania przepisów prawa w działalności socjalnej. Moduł ogólnozawodowy powinien być realizowany w pierwszej kolejności.

Program modułu 346[04].Z1 „Działalność opiekuńcza” obejmuje treści kształcenia z zakresu: planowania i organizowania pracy opiekuńczej, stosowania metod pracy socjalnej, rozwiązywania problemów i zaspokajania potrzeb podopiecznego, wykonywania zabiegów pielęgnacyjno-higienicznych oraz wspomagania podopiecznego w korzystaniu z programów rehabilitacyjnych.

Program modułu 346[04].Z2 „Aktywizacja osób starszych” obejmuje treści kształcenia z zakresu: organizowania różnych form spędzania czasu wolnego, stosowania terapii zajęciowej oraz integrowania podopiecznego ze środowiskiem lokalnym.

Program modułu 346[04].Z3 „Praktyka zawodowa” obejmuje treści kształcenia niezbędne do planowania, organizowania i wykonywania pracy na rzecz osób starych i niesamodzielnych przebywających w placówkach pomocy społecznej.

Związki oraz zależności między modułami i jednostkami modułowymi przedstawiono w wykazie modułów i jednostek modułowych oraz w dydaktycznej mapie programu.

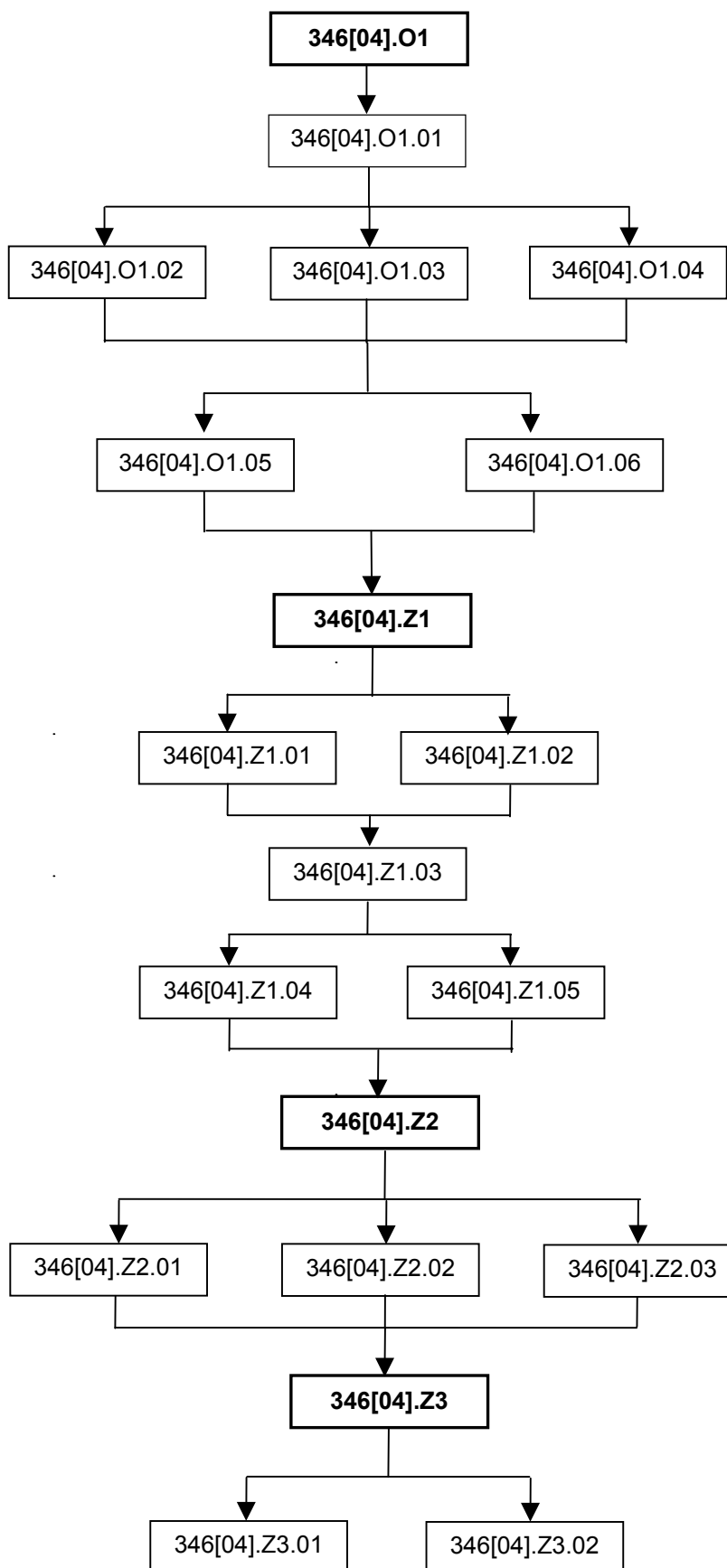
Wykaz modułów i jednostek modułowych

Symbol modułu i jednostki modułowej	Nazwa modułu i jednostki modułowej	Orientacyjna liczba godzin na realizację
	Moduł 346[04].O1 Podstawy świadczenia usług socjalnych	396
346[04].O1.01	Charakteryzowanie psychofizycznych i społecznych aspektów rozwoju człowieka	64
346[04].O1.02	Doskonalenie umiejętności interpersonalnych	50
346[04].O1.03	Kształtowanie umiejętności rozwiązywania problemów	64
346[04].O1.04	Prowadzenie profilaktyki i promocji zdrowia	57
346[04].O1.05	Stosowanie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz udzielanie pierwszej pomocy	97
346[04].O1.06	Stosowanie przepisów prawa w działalności socjalnej	64
	Moduł 346[04].Z1 Działalność opiekuńcza	726
346[04].Z1.01	Planowanie i organizowanie pracy opiekuńczej	150
346[04].Z1.02	Stosowanie metod pracy socjalnej	150
346[04].Z1.03	Rozpoznawanie potrzeb i problemów podopiecznych	110
346[04].Z1.04	Wykonywanie zabiegów higieniczno-pielęgnacyjnych	127
346[04].Z1.05	Pomaganie osobom niepełnosprawnym w korzystaniu z programów rehabilitacyjnych	189
	Moduł 346[04].Z2 Aktywizacja osób starszych	528
346[04].Z2.01	Organizowanie różnych form spędzania czasu wolnego	168
346[04].Z2.02	Stosowanie terapii zajęciowej w procesie aktywizacji podopiecznego	168
346[04].Z2.03	Integrowanie podopiecznego ze środowiskiem lokalnym	192
	Moduł 346[04].Z3 Praktyka zawodowa	210
346[04].Z3.01	Sprawowanie opieki nad osobą starszą w domu pomocy społecznej	105
346[04].Z3.02	Sprawowanie opieki nad osobą niesamodzielną w domu pomocy społecznej	105
	Razem	1860

Proponowana liczba godzin na realizację programu odnosi się do planu nauczania w dwuletniej szkole policealnej dla młodzieży.

Na podstawie wykazu i schematów układu jednostek modułowych w modułach opracowano dydaktyczną mapę programu nauczania dla zawodu.

Dydaktyczna mapa programu

Dydaktyczna mapa modułowego programu nauczania stanowi schemat powiązań między modułami oraz jednostkami modułowymi i określa kolejność ich realizacji. Szkoła powinna z niej korzystać podczas planowania zajęć dydaktycznych. Ewentualna zmiana kolejności realizacji programu modułów lub jednostek modułowych powinna być poprzedzona szczegółową analizą dydaktycznej mapy programu nauczania oraz treści jednostek modułowych, przy zachowaniu korelacji treści kształcenia.

Podana w tabeli wykazu modułów i jednostek modułowych orientacyjna liczba godzin na realizację, może ulegać zmianie w zależności od stosowanych przez nauczyciela metod nauczania i środków dydaktycznych.

Nauczyciel realizujący modułowy program nauczania powinien posiadać przygotowanie w zakresie metodologii kształcenia modułowego, aktywizujących metod nauczania, pomiaru dydaktycznego oraz opracowywania pakietów edukacyjnych.

W zintegrowanym procesie kształcenia modułowego nie ma podziału na zajęcia teoretyczne i praktyczne. Programy nauczania jednostek modułowych w poszczególnych modułach należy realizować w różnych formach organizacyjnych, dostosowanych do celów kształcenia, treści i metod nauczania. Stosowane metody i formy organizacyjne pracy uczniów powinny zapewnić osiągnięcie, założonych w programie nauczania celów kształcenia. Wymaga to takiej organizacji kształcenia, w którym proces uczenia się uczniów będzie dominować nad procesem nauczania, dlatego też szczególną uwagę należy zwrócić na dobrze zorganizowaną, samodzielną, kierowaną przez nauczyciela pracę uczniów.

Zaleca się, aby kształcenie modułowe było realizowane metodami aktywizującymi i praktycznymi, w szczególności: metodą dyskusji dydaktycznej, przypadków, przewodniego tekstu, ćwiczeń, metodą projektów, pokazu z objaśnieniem. Dominującą metodą nauczania powinny być ćwiczenia praktyczne prowadzone w grupach do 15 osób, z podziałem na 2-4 osobowe zespoły.

Podczas realizacji programu nauczania należy zwrócić uwagę na samokształcenie uczniów oraz na wykorzystywanie innych niż podręcznikowe źródła informacji. W realizacji treści programowych, w tym ćwiczeń, należy uwzględnić współczesne technologie, materiały, narzędzia i sprzęt.

Prowadzenie zajęć metodami aktywizującymi i praktycznymi wymaga od nauczyciela przygotowania materiałów, takich jak: teksty przewodnie, instrukcje do wykonywania ćwiczeń, opisy przypadków, procedury i algorytmy wykonywania zabiegów oraz instrukcje bezpieczeństwa i higieny pracy.

Wskazane jest wykorzystywanie filmów dydaktycznych i komputerowych programów symulacyjnych, organizowanie wycieczek dydaktycznych w celu zapoznania uczniów z organizacją pracy w placówkach sprawujących opiekę nad człowiekiem starym i niepełnosprawnym. Nauczyciel kierujący procesem kształtowania umiejętności uczniów powinien udzielać im pomocy w rozwiązywaniu problemów związanych z realizacją zadań oraz sterować tempem pracy. Powinien również rozwijać zainteresowanie zawodem, wskazywać możliwości dalszego kształcenia oraz kształtować pożądane postawy uczniów, takie jak: rzetelność i odpowiedzialność za pracę, dbałość o jej jakość, o porządek na stanowisku pracy oraz bezpieczeństwo podopiecznego.

Istotnym elementem organizacji procesu dydaktycznego jest system sprawdzania i oceny osiągnięć szkolnych ucznia. Wskazane jest prowadzenie badań diagnostycznych, kształtujących i sumatywnych.

Badania diagnostyczne mają na celu dokonanie oceny zakresu oraz poziomu wiadomości i umiejętności uczniów w początkowej fazie kształcenia.

Badania kształtujące prowadzone w trakcie realizacji programu mają dostarczać bieżących informacji o efektywności procesu nauczania-uczenia się. Informacje uzyskane w wyniku badań pozwalają na dokonanie niezbędnych korekt w procesie nauczania.

Badania sumatywne powinny być prowadzone po zakończeniu realizacji programu jednostki modułowej.

Ocenianie powinno uświadamiać uczniowi poziom jego osiągnięć w stosunku do wymagań edukacyjnych, wdrażać do systematycznej pracy, samokontroli i samooceny. Ocenianie osiągnięć uczniów powinno być realizowane podczas odpowiedzi ustnych, sprawdzianów pisemnych i praktycznych, obserwacji czynności uczniów oraz testów osiągnięć szkolnych.

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć szkolnych wymaga od nauczyciela określenia kryteriów i norm oceny, opracowania testów osiągnięć szkolnych, arkuszy obserwacji i arkuszy oceny postępów.

Szkoła podejmująca kształcenie w zawodzie według modułowego programu nauczania powinna posiadać odpowiednie warunki lokalowe oraz wyposażenie techniczne i dydaktyczne.

Środki dydaktyczne, niezbędne do organizacji i prowadzenia procesu kształcenia według programu modułowego, powinny stanowić: pomoce dydaktyczne, materiały dydaktyczne oraz techniczne środki kształcenia. Pracownie powinny być wyposażone w środki dydaktyczne, które zostały określone w jednostkach modułowych.

Kształtowanie umiejętności praktycznych powinno odbywać się w odpowiednio wyposażonych pracowniach oraz w rzeczywistych warunkach pracy.

Zaleca się prowadzenie procesu nauczania w następujących pracowniach:

- pracowni komputerowej,
- pracowni ćwiczeniowo-warsztatowej,
- pracowni treningowej do realizacji treningu integracyjnego, elementów rehabilitacji, aktywizacji,
- pracowni higieny osobistej i pierwszej pomocy,
- pracowni artystycznej.

Zaleca się ścisłą współpracę z placówkami pomocy społecznej sprawującymi opiekę nad osobami wymagającymi pomocy, w celu zapewnienia odpowiedniej jakości kształcenia.

II. Plan nauczania

PLAN NAUCZANIA

Szkoła policealna

Zawód: opiekun w domu pomocy społecznej 346[04]

Podbudowa programowa: szkoła dająca wykształcenie średnie

Lp.	Moduły kształcenia w zawodzie	Dla młodzieży	Dla dorosłych	
		Liczba godzin tygodniowo w dwuletnim okresie nauczania	Liczba godzin tygodniowo w rocznym okresie nauczania	Liczba godzin w rocznym okresie nauczania
		Semestry I–IV	Semestry I–IV	
Forma stacjonarna	Forma zaoczna			
1	Podstawy świadczenia usług społecznych	12	9	164
2	Działalność opiekuńcza	22	16	300
3	Aktywizacja osób starszych	16	12	218
Razem		50	37	682
Praktyka zawodowa: 6 tygodni				

III. Moduły kształcenia w zawodzie

Moduł 346[04].O1

Podstawy świadczenia usług socjalnych

1. Cele kształcenia

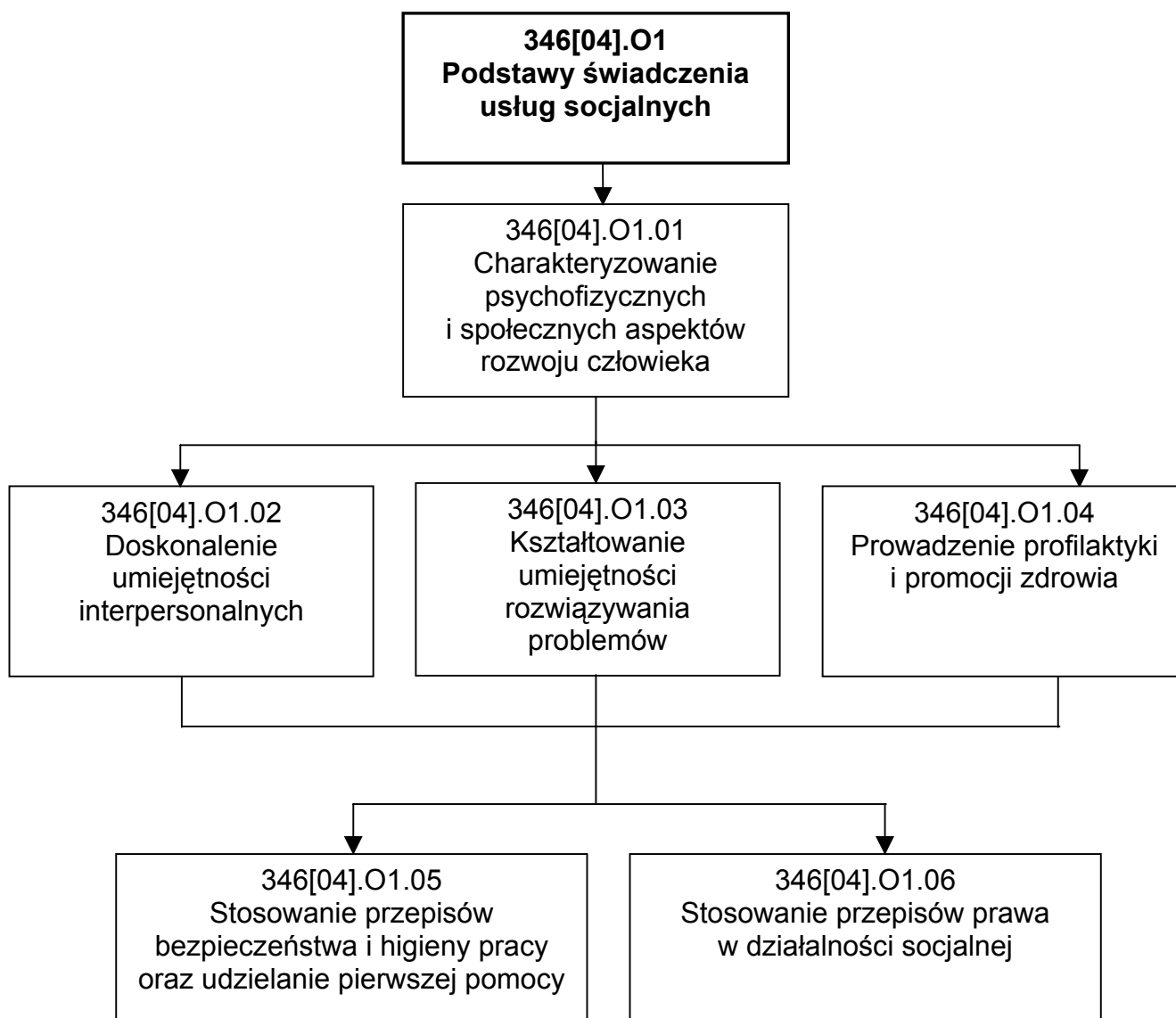
W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- określać psychofizyczne i społeczne mechanizmy funkcjonowania człowieka,
- charakteryzować strukturę psychofizyczną człowieka,
- charakteryzować okresy rozwoju człowieka,
- określać wpływ procesów poznawczych na rozwój człowieka,
- określać wpływ procesów motywacyjnych i emocjonalnych na aktywność człowieka,
- określać składniki osobowości człowieka i czynniki kształtujące osobowość,
- prezentować kreatywną postawę w rozwiązywaniu problemów człowieka,
- nawiązywać kontakt z różnymi grupami podopiecznych,
- komunikować się z uczestnikami procesu pracy,
- radzić sobie ze stresem,
- promować zdrowy styl życia,
- określać własny system wartości,
- przedstawiać wzorzec osobowy opiekuna w domu pomocy społecznej,
- kierować się zasadami etyki w działalności zawodowej,
- organizować pracę zgodnie z wymaganiami ergonomii,
- przestrzegać przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej,
- doskonalić własne umiejętności zawodowe,
- udzielać pierwszej pomocy w stanach zagrożenia zdrowia i życia,
- świadczyć elementarną pomoc prawną dotyczącą działalności socjalnej.

2. Wykaz jednostek modułowych

Symbol jednostki modułowej	Nazwa jednostki modułowej	Orientacyjna liczba godzin na realizację
346[04].O1.01	Charakteryzowanie psychofizycznych i społecznych aspektów rozwoju człowieka	64
346[04].O1.02	Doskonalenie umiejętności interpersonalnych	50
346[04].O1.03	Kształtowanie umiejętności rozwiązywania problemów	64
346[04].O1.04	Prowadzenie profilaktyki i promocji zdrowia	57
346[04].O1.05	Stosowanie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz udzielanie pierwszej pomocy	97
346[04].O1.06	Stosowanie przepisów prawa w działalności socjalnej	64
	Razem	396

3. Schemat układu jednostek modułowych

4. Literatura

- Agryle M.: Psychologia stosunków międzyludzkich. PWN, Warszawa 1999
- Aronson A.: Człowiek istota społeczna. PWN, Warszawa 1973
- Aronson E.: Psychologia społeczna. PWN, Warszawa 1996
- Anioł W.: Międzynarodowa polityka społeczna. Wyd. UW, Warszawa 1989
- Auleytner J.: Polityka społeczna pomiędzy ideą a działaniem. Warszawa 1994
- Baranowicz W.: Wytyczne w zakresie ochrony przeciwpożarowej oraz wzór instrukcji bezpieczeństwa pożarowego dla obiektów szkół. MEN, Warszawa 1997
- Brammer L.: Kontakty służące pomaganiu. SPP, PTP, Warszawa 1984
- Breczko A., Zamróz A., Oliwiniak S.: Wstęp do nauk prawnych. Temida 2, Białystok 1999
- Błądowski P.: Pomoc społeczna i opieka nad osobami starszymi. BPS, Warszawa 1996
- Gniazdowski A.: Promocja zdrowia w miejscu pracy. Łódź 1997
- Gronowska B., Jasudowicz T., Mik C.: Prawa człowieka. Dokumenty międzynarodowe. Wydawnictwo COMER, Toruń 1993
- Grzesiuk L., Trzebińska E.: Jak porozumiewają się ludzie. Nasza Księgarnia, Warszawa 1987
- Hamer H.: Rozwój umiejętności społecznych. WEDA, Warszawa 1999
- Johnson D.W.: Umiejętności interpersonalne i samorealizacja. PTP SPP, Warszawa 1985
- Kirchnik O.: Pielęgniarstwo. Urban & Partner, Wrocław 2001
- Kodeks Pracy
- Korczak C. (red.): Higiena i ochrona zdrowia. PZWL, Warszawa 1997
- Kozielecki J.: Myślenie w rozwiązywaniu problemów. PWN, Warszawa 1992
- Kulika T., Latałskiego M.: Zdrowie publiczne. Lublin 2002
- Kwaśniewski J.: Praca socjalna, pomoc społeczna. BPS, Warszawa 1995
- Lewandowski I.: Elementy prawa. PWN, Warszawa 1999
- Lisowski A.: Badania potrzeb społecznych. BPS, Warszawa 1996
- Łętowski J.: Prawo administracyjne dla każdego. Wyd. Ecostar, Warszawa 1995
- Mac S., Leowski J.: Bezpieczeństwo i higiena pracy. WSiP, Warszawa 1999
- Meer K., Neijenhof J.: Elementarne umiejętności społeczne. CMDNŚSM, Warszawa 1993
- Michalska A.: Europejska Konwencja Praw Człowieka. Podstawowe dokumenty. Wyd. Helsinska Fundacja Praw Człowieka, Warszawa 1995

Pike S., Forster D.: Promocja zdrowia dla wszystkich. Lublin 1998
Prawa człowieka w szpitalach psychiatrycznych i domach pomocy społecznej. Raport z badań. Wyd. Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Warszawa 1996
Rembowski J.: Psychologiczne problemy starzenia się człowieka. PWN, Warszawa-Poznań 1984
Thomson P.: Sposoby komunikacji interpersonalnej. Zysk i S-ka, Poznań 1998
Wratny J.: Nowy kodeks pracy. Wyd. SeZaM s.c, Warszawa 2002 i 2003

Wykaz literatury należy aktualizować w miarę ukazywania się nowych pozycji wydawniczych.

Jednostka modułowa 346[04].O1.01

Charakteryzowanie psychofizycznych i społecznych aspektów rozwoju człowieka

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- wyjaśnić na czym polega jedność organizmu człowieka i środowiska,
- scharakteryzować zmiany rozwojowe występujące w poszczególnych okresach życia człowieka,
- scharakteryzować procesy psychiczne człowieka,
- scharakteryzować procesy poznawcze,
- określić rolę procesów poznawczych w poznawaniu rzeczywistości,
- scharakteryzować procesy emocjonalne i motywacyjne,
- wykazać wpływ przeżyć emocjonalnych na funkcjonowanie psychosomatyczne jednostki,
- wykazać wpływ procesów motywacyjnych na aktywność człowieka,
- scharakteryzować podstawowe koncepcje i składniki osobowości,
- wskazać czynniki kształtujące osobowość,
- wykazać wpływ aktywności własnej na rozwój osobowości,
- zastosować wybrane metody poznawania osobowości,
- zanalizować czynniki społeczne wpływające na kształtowanie postaw prospołecznych,
- scharakteryzować funkcje i zadania grupy społecznej,
- przedstawić różne aspekty pełnienia ról społecznych,
- określić rolę grupy w procesie rehabilitacji osoby niepełnosprawnej,
- określić wpływ warunków środowiskowych na rozwój i zachowanie jednostki.

2. Materiał nauczania

Człowiek w środowisku.

Rozwój organizmu człowieka w poszczególnych okresach życia.

Procesy psychiczne człowieka.

Procesy poznawcze.

Procesy emocjonalne i motywacyjne.

Wybrane teorie osobowości.

Metody badania osobowości.

Czynniki kształtujące osobowość.

Podstawy życia społecznego.

Grupa społeczna, funkcje, zadania.

Role społeczne. Teorie społecznego uczenia się.

3. Ćwiczenia

- Wyjaśnianie roli procesów poznawczych w poznawaniu otaczającej rzeczywistości.
- Analizowanie wpływu własnych doświadczeń życiowych na proces uczenia się.
- Analizowanie wpływu czynników społecznych na kształtowanie postaw prospołecznych.
- Analizowanie wpływu czynników środowiskowych na rozwój i zachowanie jednostki.
- Ustalanie hierarchii własnych potrzeb.
- Prowadzenie sytuacyjnych obserwacji zachowania członków grupy.
- Rejestrowanie wyników prowadzonej obserwacji zachowania partnera w grupie.
- Analizowanie wpływu przeżyć emocjonalnych na funkcjonowanie psychosomatyczne jednostki.

4. Środki dydaktyczne

Materiały źródłowe.

Filmy dydaktyczne na temat procesów motywacyjnych.

Scenariusze ćwiczeń.

Arkusze obserwacji.

Kwestionariusze wywiadów.

Foliogramy przedstawiające procesy poznawcze.

Opisy przypadków, sytuacji.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Program nauczania jednostki modułowej obejmuje treści dotyczące różnych aspektów rozwoju człowieka. Treść programu stanowi podstawę do zrozumienia mechanizmów funkcjonowania człowieka w środowisku oraz kształtowania umiejętności społecznych niezbędnych w pracy społecznej.

Realizacja programu ma na celu kształtowanie umiejętności uczniów w zakresie:

- posługiwania się terminologią z zakresu psychologii ogólnej i społecznej,
- różnicowania okresów rozwojowych jednostki,
- określania wpływu procesów psychicznych, emocjonalnych i motywacyjnych na rozwój jednostki,
- rozpoznawania czynników wpływających na rozwój osobowości.

Osiągnięcie założonych celów kształcenia umożliwi stosowanie aktywizujących metod nauczania, takich jak: dyskusja dydaktyczna, metoda przypadków, metoda sytuacyjna oraz ćwiczenia.

W procesie kształcenia wskazane jest stosowanie zespołowej, grupowej i indywidualnej formy pracy. Zajęcia powinny odbywać się w warunkach zaufania i akceptacji uczestników.

Ćwiczenia powinny być prowadzone w pracowni wyposażonej w nowoczesne środki dydaktyczne, w 15 osobowych grupach z podziałem na 3-4 osobowe zespoły.

Zaproponowane w programie ćwiczenia nauczyciel może modyfikować i rozszerzać w zależności od potrzeb edukacyjnych uczniów.

Nauczyciel i uczniowie powinni w czasie zajęć korzystać z literatury naukowej i popularnonaukowej oraz z dostępu do Internetu.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Obiektywna ocena sprzyja systematycznej nauce, daje uczniom satysfakcję z osiągniętych celów, a nauczycielom wskazuje kierunek doskonalenia pracy dydaktycznej.

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów powinno odbywać się systematycznie na podstawie ustalonych kryteriów.

Kryteria oceniania powinny uwzględniać zaplanowane w programie jednostki szczegółowe cele kształcenia.

Przedmiotem oceny powinny być również umiejętności uczniów w zakresie:

- posługiwania się terminologią z zakresu psychologii,
- wyrażania poglądów,
- dzielenia się doświadczeniami.

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów może odbywać na podstawie:

- sprawdzianów ustnych i pisemnych,
- testów osiągnięć szkolnych uczniów,
- obserwacji aktywności uczniów w czasie wykonywania ćwiczeń.

Podczas kontroli i oceny dokonywanej w formie ustnej należy zwracać uwagę na operowanie zdobytą wiedzą, merytoryczną jakość wypowiedzi i właściwe interpretowanie procesów poznawczych, rozwoju osobowości i zmian rozwojowych.

W trakcie obserwacji zachowania uczniów podczas wykonywania ćwiczeń należy zwrócić uwagę na:

- aktywność na zajęciach,
- umiejętność współpracy w grupie,
- przestrzeganie procedur obowiązujących w grupie,
- umiejętność prezentowania wyników pracy grupy,
- umiejętność samooceny.

Obserwacje powinny być prowadzone za pomocą arkusza obserwacji przygotowanego przez nauczyciela. Podstawą do uzyskania pozytywnej oceny jest poprawne i samodzielne wykonanie ćwiczeń.

Na zakończenie realizacji programu jednostki modułowej, proponuje się przeprowadzenie testu osiągnięć szkolnych.

W końcowej ocenie należy uwzględnić wyniki samooceny ucznia oraz wszystkich metod sprawdzania stosowanych przez nauczyciela.

Jednostka modułowa 346[04].O1.02

Doskonalenie umiejętności interpersonalnych

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- określić znaczenie komunikacji w relacjach między ludźmi,
- określić elementy procesu komunikacji,
- scharakteryzować komunikację werbalną i niewerbalną,
- zastosować techniki ułatwiające skuteczne komunikowanie się,
- rozpoznać zakłócenia występujące w procesach interpersonalnych,
- zlikwidować bariery w komunikowaniu się,
- określić sposoby wyrażania komunikatów niewerbalnych,
- zastosować techniki ułatwiające skuteczne komunikowanie się,
- zastosować zasady i techniki aktywnego słuchania,
- rozpoznać zakłócenia występujące w procesie komunikowania się,
- wyjaśnić znaczenie zachowań asertywnych,
- zachować się asertywnie,
- rozpoznać czynniki powodujące konflikt i wpływające na jego przebieg,
- wyjaśnić negatywne i pozytywne strony konfliktu,
- skutecznie negocjować i rozwiązać konflikty wśród podopiecznych placówek pomocy społecznej,
- zastosować techniki aktywnego słuchania,
- okazać empatyczne zrozumienie problemów osoby niepełnosprawnej.

2. Materiał nauczania

Modele procesu komunikacji.

Elementy procesu komunikacji.

Komunikacja werbalna i niewerbalna.

Bariery zakłócające proces komunikowania się.

Sposoby pokonywania barier w komunikacji interpersonalnej.

Informacje zwrotne.

Zachowania asertywne.

Konflikt, źródła konfliktu.

Metody kierowania konfliktem.

Strategie rozwiązywania konfliktów.

Negocjacje.

Sposoby komunikowania się w sytuacjach kryzysowych.

3. Ćwiczenia

- Analizowanie przyczyn zakłóceń powstających w procesach interpersonalnych.

- Nadawanie i interpretowanie komunikatów werbalnych, za pomocą zmiany tonu głosu i szybkości mówienia.
- Nadawanie i odczytywanie komunikatów niewerbalnych wyrażanych gestami i mimiką.
- Prowadzenie rozmów z zastosowaniem aktywnego słuchania, udzielania informacji zwrotnych, parafrazowania.
- Analizowanie asertywnego zachowania się i reagowania na asertywność innych w sytuacjach symulowanych.
- Rozwiązywanie sytuacji konfliktowych z wykorzystaniem strategii separacji, dominacji, tłumienia, kompromisu i twórczego rozwiązania konfliktu w warunkach symulowanych.
- Analizowanie i rozwiązywanie sytuacji konfliktowych z wykorzystaniem sytuacji symulowanych lub opisu przypadków.
- Prowadzenie w warunkach symulowanych negocjacji z osobą podejmującą próbę samobójczą.
- Prowadzenie negocjacji z osobą nie wyrażającą zgody na pomoc medyczną, z zastosowaniem metody inscenizacji.
- Wyrażanie próśb i oczekiwań w stosunku do uczestników grupy.
- Przekazywanie i przyjmowanie informacji zwrotnych.

4. Środki dydaktyczne

Teksty przewodnie do ćwiczeń.

Opisy przypadków.

Filmy dydaktyczne dotyczące treningów interpersonalnych.

Czasopisma tematyczne.

Nagrania magnetofonowe.

Foliogramy na temat modeli komunikacji.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Celem realizacji programu jednostki modułowej jest doskonalenie umiejętności interpersonalnych niezbędnych w realizacji zadań zawodowych opiekuna w domu pomocy społecznej. Umiejętność komunikowania się ułatwia: pomaganie osobie niepełnosprawnej, współpracę z jednostkami i instytucjami oraz układanie właściwych relacji międzyludzkich.

Osiągnięcie założonych celów kształcenia umożliwi stosowanie w procesie kształcenia efektywnych metod nauczania, takich jak: wykład problemowy, konwersatoryjny, metoda sytuacyjna, metoda inscenizacji, gry dydaktyczne, dyskusja dydaktyczna oraz ćwiczenia. Zajęcia powinny być prowadzone w klimacie zaufania, otwartości i partnerstwa. Atmosfera partnerstwa wyzwala aktywność uczniów, sprzyja wzajemnemu zrozumieniu, otwarciu się, okazywaniu uczuć oraz

konstruktywnemu rozwiązywaniu problemów. Zaleca się prowadzenie ćwiczeń w 15 osobowych grupach. Nauczyciel prowadzący ćwiczenia powinien przestrzegać etycznych i merytorycznych zasad pracy treningowej. Przed przystąpieniem do ćwiczeń należy dokładnie wyjaśnić uczniom cel oraz metody pracy.

W czasie ćwiczeń nauczyciel powinien kierować uwagę przede wszystkim na problemy, a nie trudności osobiste poszczególnych członków grupy. Uczenie się umiejętności interpersonalnych następuje poprzez uczestniczenie, przeżywanie i odgrywanie różnych ról w kontaktach z innymi, dlatego poszczególne ćwiczenia powinny być prowadzone w parach lub w zespołach 3-4 osobowych. Podczas ćwiczeń w małych zespołach można wielokrotnie wypróbować różne sposoby postępowania z drugim człowiekiem. Ćwiczenia może przygotować nauczyciel na podstawie literatury, mogą je zaproponować uczniowie. Należy zaplanować ćwiczenia umożliwiające uczniom nabywanie umiejętności, takich jak: wzajemne poznawanie się, budowanie zaufania, wzajemne zrozumienie, okazywanie uczuć, konstruktywne rozwiązywanie problemów, poznawanie własnego stylu pracy i nauki. Uczestnicy ćwiczeń mogą dzielić się doświadczeniami, uczyć się formułowania wniosków, eksperymentowania, obserwacji i rejestrowania spostrzeżeń.

Nauczyciel i uczniowie w czasie zajęć powinni korzystać z literatury naukowej, poradników, czasopism, Internetu.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie osiągnięć uczniów powinno odbywać się na podstawie określonych kryteriów. W procesie kontroli i oceny osiągnięć uczniów należy zwracać uwagę na merytoryczną jakość wypowiedzi, właściwe stosowanie pojęć, poprawność wnioskowania. Ocena osiągnięć edukacyjnych powinna aktywizować i mobilizować do pracy zarówno uczniów, jak i nauczyciela.

Proces oceniania powinien obejmować:

- diagnozę poziomu wiedzy i umiejętności uczniów pod kątem założonych celów kształcenia.
- identyfikowanie postępów uczniów w procesie kształcenia oraz rozpoznawanie trudności w realizacji celów.
- sprawdzenie zakresu oraz poziomu wiedzy i umiejętności uczniów po zrealizowaniu treści programowych.

Ocena zakresu i poziomu realizacji programu nauczania jednostki może być dokonywana na podstawie:

- sprawdzianów ustnych,
- sprawdzianów pisemnych,

- testów osiągnięć szkolnych,
- obserwacji zachowania uczniów podczas wykonywania ćwiczeń.

Obserwując zachowanie uczniów w czasie ćwiczeń nauczyciel powinien zwracać uwagę na umiejętności: wysyłania informacji, uważnego słuchania, wyrażania uczuć werbalnie i niewerbalnie, wyrażania akceptacji, stosowania technik asertywnych oraz przestrzegania reguł zachowania przyjętych w grupie.

W ocenie końcowej należy uwzględnić wyniki wszystkich metod sprawdzania stosowanych przez nauczyciela.

Jednostka modułowa 346[04].O1.03

Kształtowanie umiejętności rozwiązywania problemów

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- wyjaśnić podmiotowy charakter problemu,
- określić rodzaje sytuacji problemowych,
- przedstawić fazy rozwiązywania problemów,
- dokonać analizy sytuacji problemowej,
- zaplanować strategie rozwiązywania problemów,
- określić prakseologiczne zasady rozwiązywania problemów,
- rozpoznać psychospołeczne bariery twórczego rozwiązywania problemów,
- rozwiązać problemy w pracy opiekuńczo – socjalnej,
- zidentyfikować problemy socjalne rodzące zagrożenia społeczne,
- zinterpretować zachowania społeczne zbiorowości i jednostki,
- określić cele i zadania polityki społecznej w Polsce,
- wyjaśnić podstawowe pojęcia kwestii społecznej,
- scharakteryzować strukturę pomocy społecznej,
- określić psychospołeczne uwarunkowania pracy opiekuńczej,
- scharakteryzować wzorzec opiekuna w domu pomocy społecznej.

2. Materiał nauczania

Sytuacje problemowe.

Fazy rozwiązywania problemów.

Strategie rozwiązywania problemów.

Przeszkody w rozwiązywaniu problemów.

Problemy socjalne: mieszkaniowe, zdrowotne, ekologiczne, bytowe.

Problemy społeczne.

Zachowania społeczne zbiorowości i jednostki.

Cele i zadania polityki społecznej.

Podstawowe pojęcia kwestii społecznej: asymetria, zagrożenie sprzeczność, niezgodność, roszczenia.

Struktura pomocy społecznej.

Psychospołeczne uwarunkowania pracy opiekuńczej.

Wzorzec opiekuna w domu pomocy społecznej.

3. Ćwiczenia

- Identyfikowanie problemów na podstawie opisu przypadków.

- Gromadzenie pomysłów na sposoby rozwiązywania problemów społecznych, dokonywanie wyboru najlepszego sposobu rozwiązania zidentyfikowanego problemu metodą odroczonego wartościowania.
- Grupowe rozwiązywanie symulowanych problemów za pomocą burzy mózgów.
- Zawieranie kontraktu i udzielanie informacji zwrotnej w rozwiązywaniu symulowanych problemów.
- Rozwiązywanie symulowanych problemów z dziedziny funkcjonowania społecznego Systemem Sześciu Pytań.
- Analizowanie struktury pomocy społecznej.
- Opracowywanie projektu powinności opiekuna w domu pomocy społecznej.

4. Środki dydaktyczne

Instrukcje do ćwiczeń.

Opisy przypadków.

Roczniki statystyczne.

Filmy dydaktyczne prezentujące sposoby rozwiązywania problemów.

Foliogramy ilustrujące strukturę pomocy społecznej.

Teksty prasowe.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Realizacja programu jednostki modułowej ma na celu kształtowanie umiejętności: identyfikowania problemów, analizowania sytuacji problemowych, planowania strategii rozwiązywania problemów oraz wyjaśniania prakseologicznych zasad rozwiązywania problemów.

W procesie kształcenia należy stosować aktywizujące metody nauczania: sytuacyjną, inscenizacji, dyskusji dydaktycznej, ćwiczeń, gier dydaktycznych oraz metodę przypadków. Opisy przypadków mogą być zaczerpnięte z literatury, odpowiednio dobranych fragmentów filmów lub opracowane przez nauczyciela. Należy zachęcać uczniów do przedstawiania i analizowania własnych przykładów sytuacji problemowych. Zaleca się stosowanie zarówno indywidualnej, jak i grupowej formy pracy uczniów. Podczas ćwiczeń grupy powinny liczyć do 15 osób. Praca w grupie wpływa na jakość pracy, pozwala na kształtowanie umiejętności komunikowania się, współpracy z zespołem, prezentowania wyników pracy.

Wskazane jest, aby w trakcie realizacji rozszerzać program w miarę potrzeb i możliwości o zagadnienia, które nauczyciel uzna za najbardziej istotne.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Proces sprawdzania i oceniania osiągnięć edukacyjnych uczniów należy realizować systematycznie na podstawie określonych kryteriów. Kryteria oceniania powinny uwzględniać szczegółowe cele kształcenia oraz: merytoryczne przygotowanie uczniów, aktywność na zajęciach, umiejętność wyrażania opinii, obrony własnego stanowiska oraz rozwiązywania sytuacji problemowej.

Sprawdzanie i ocenianie powinno być dokonywana na podstawie:

- sprawdzianów ustnych,
- sprawdzianów pisemnych,
- testów osiągnięć szkolnych,
- obserwacji zachowania uczniów podczas wykonywania ćwiczeń.

Wiedza niezbędna do wykonania ćwiczeń praktycznych może być sprawdzana za pomocą testów osiągnięć szkolnych ucznia, sprawdzianów ustnych oraz pisemnych. Pozytywna ocena powinna być warunkiem przystąpienia ucznia do wykonywania ćwiczeń.

Podczas obserwacji należy zwracać uwagę na umiejętności: komunikowania się, rozpoznawania sytuacji problemowych, identyfikowania problemów społecznych oraz doboru metod rozwiązywania problemów.

W ocenie osiągnięć uczniów po zakończeniu realizacji programu jednostki modułowej należy uwzględnić wyniki wszystkich metod sprawdzania stosowanych przez nauczyciela. Sprawdzanie i ocenianie edukacyjnych osiągnięć uczniów powinno odbywać się z uwzględnieniem obowiązującej skali ocen.

Jednostka modułowa 346[04].O1.04

Prowadzenie profilaktyki i promocji zdrowia

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- posłużyć się terminologią z zakresu wiedzy o zdrowiu,
- scharakteryzować politykę zdrowotną państwa,
- scharakteryzować czynniki warunkujące utrzymanie zdrowia,
- scharakteryzować zachowania zdrowotne sprzyjające i zagrażające zdrowiu,
- scharakteryzować czynniki zagrożenia zdrowia związane ze stylem życia i warunkami środowiska,
- rozpoznać potrzeby zdrowotne człowieka w danym środowisku,
- podjąć działania profilaktyczne i promujące zdrowie,
- podjąć działania z zakresu edukacji zdrowotnej adekwatne do potrzeb podopiecznego, jego wieku i wiedzy o zdrowiu,
- stworzyć warunki do zachowań prozdrowotnych,
- określić czynniki powodujące stres,
- określić źródła i poziomy stresu,
- wyjaśnić zespół objawów powstałych w wyniku działania stresorów,
- scharakteryzować proces radzenia sobie ze stresem,
- przeprowadzić zajęcia relaksujące,
- dokonać pomiarów podstawowych parametrów życiowych,
- podjąć współpracę z instytucjami oraz organizacjami zajmującymi się problemami promocji i ochrony zdrowia.

2. Materiał nauczania

Strategie i rozwój polityki zdrowotnej

Znaczenie promocji zdrowia dla jednostki i społeczeństwa.

Koncepcje zdrowia.

Styl życia i zachowania zdrowotne.

Środowisko życia człowieka a zdrowie.

Diagnoza potrzeb zdrowotnych człowieka.

Działania na rzecz poprawy i utrzymania zdrowia – promocja zdrowia, profilaktyka, edukacja zdrowotna.

Metody i formy edukacji zdrowotnej.

Psychologiczne aspekty zdrowia.

Stres, radzenie sobie ze stresem.

Techniki relaksacji i odreagowania stresu.

Pomiar parametrów życiowych.

Współpraca z instytucjami i organizacjami promującymi zdrowie.

3. Ćwiczenia

- Opracowywanie wykazu działań zaliczanych do profilaktyki I,II i III poziomu.
- Identyfikowanie czynników biologicznych, społecznych, ekonomicznych i środowiskowych mających wpływ na zdrowie.
- Interpretowanie definicji zdrowia na podstawie literatury.
- Wskazywanie związków między pojęciami: promocja zdrowia, profilaktyka, edukacja zdrowotna.
- Rozpoznawanie własnych fizjologicznych i psychicznych reakcji na stres.
- Mierzenie poziomu stresu według dostępnej skali.
- Prowadzenie ćwiczeń relaksacyjnych w celu redukcji stresu.
- Opracowywanie narzędzi do określenia zapotrzebowania podopiecznego na działania promujące zdrowie: arkusza obserwacji, kwestionariusza ankiety i wywiadu.
- Prowadzenie w warunkach symulowanych rozmowy na temat wpływu nikotyny i alkoholu na organizm człowieka.
- Prowadzenie zajęć na temat profilaktyki chorób układu krążenia.
- Wykonywanie plakatów i ulotek na temat szkodliwości substancji uzależniających.
- Organizowanie dla podopiecznych poranków zdrowia.
- Opracowywanie programu promocji zdrowia dla wybranego podopiecznego i całej społeczności domu pomocy społecznej.

4. Środki dydaktyczne

Tablice poglądowe.

Ustawy i rozporządzenia.

Roczniki statystyczne.

Słowniki pojęć z dziedziny nauk medycznych.

Przykładowe scenariusze spotkań promujących zdrowie.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Program jednostki modułowej zawiera treści dotyczące promocji zdrowia, edukacji zdrowotnej, profilaktyki oraz potrzeb zdrowotnych człowieka.

Realizacja programu jednostki modułowej ma na celu zapoznanie uczniów z czynnikami warunkującymi utrzymanie zdrowia i szkodliwymi dla zdrowia oraz kształtowanie przekonań prozdrowotnych.

Wiedza o zdrowiu i przekonania prozdrowotne ucznia stanowią podstawę do udzielania wsparcia i pomocy osobie niepełnosprawnej, w jej dążeniu do uzyskania lepszej sprawności i samodzielności życiowej.

W procesie nauczania należy dobierać metody i środki dydaktyczne do zaplanowanych celów kształcenia. Różnorodność treści programowych wymaga stosowania metody wykładu, metod aktywizujących i ćwiczeń. Treści programowe dotyczące promocji i edukacji zdrowotnej można realizować metodą dyskusji dydaktycznej, inscenizacji oraz ćwiczeń.

Ćwiczenia można modyfikować lub uzupełniać w zależności od potrzeb edukacyjnych. Ćwiczenia powinny być prowadzone w 15 osobowych grupach, w warunkach symulowanych.

Podczas ćwiczeń należy przestrzegać przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzenie i ocenianie osiągnięć edukacyjnych uczniów należy prowadzić systematycznie, na podstawie ustalonych kryteriów. Kryteria oceniania powinny uwzględniać zaplanowane cele kształcenia.

Osiągnięcia uczniów można oceniać na podstawie:

- sprawdzianów pisemnych i ustnych,
- testów osiągnięć szkolnych,
- obserwacji czynności uczniów podczas wykonywania ćwiczeń.

Przed przystąpieniem do wykonywania ćwiczeń należy sprawdzić merytoryczne przygotowanie uczniów.

Podczas obserwacji pracy uczniów należy zwracać uwagę na:

- rozpoznawanie czynników zagrożenia zdrowia związane ze stylem życia i warunkami środowiska,
- planowanie działań promujących zdrowie,
- tworzenie projektów profilaktycznych,
- przygotowanie scenariusza zajęć edukacyjnych na temat zdrowego stylu życia,
- przygotowanie stanowiska pracy,
- komunikowanie się z podopiecznym,
- sprawność wykonania poszczególnych ćwiczeń,
- przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy.

W ocenie końcowej należy uwzględnić wyniki wszystkich metod sprawdzania stosowanych przez nauczyciela.

Jednostka modułowa 346[04].O1.05

Stosowanie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz udzielanie pierwszej pomocy

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- zinterpretować przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy,
- określić podstawowe obowiązki pracodawcy w zakresie przestrzegania przepisów bhp,
- określić prawa i obowiązki pracownika w zakresie przestrzegania przepisów bhp,
- rozpoznać zagrożenia związane z wykonywaną pracą,
- zastosować środki ochrony indywidualnej,
- podjąć działania w przypadku zagrożenia pożarowego zgodnie z instrukcją przeciwpożarową,
- zorganizować stanowisko pracy zgodnie z wymaganiami ergonomii i higieny pracy,
- udzielić pierwszej pomocy w urazach i nagłych zachorowaniach zgodnie z obowiązującymi standardami,
- wykonać resuscytację krążeniowo – oddechową,
- wyposażyć apteczkę pierwszej pomocy.

2. Materiał nauczania

Prawna ochrona pracy.

Obowiązki pracodawcy i pracownika w zakresie bhp.

Przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy w placówkach działających na rzecz osób niepełnosprawnych.

Zasady kształtowania bezpiecznych i higienicznych warunków pracy.

Środki ochrony indywidualnej.

Ochrona przeciwpożarowa.

Ergonomiczne kształtowanie stanowiska pracy.

Organizacja działań ratunkowych – „łańcuch ratunkowy”.

Ocena stanu poszkodowanego.

Udzielanie pierwszej w nagłych wypadkach i zachorowaniach.

Resuscytacja krążeniowo – oddechowa.

Apteczka pierwszej pomocy.

3. Ćwiczenia

- Dobieranie środków ochrony indywidualnej stosownie do rodzaju pracy.

- Organizowanie własnego miejsca pracy zgodnie z wymaganiami ergonomii, fizjologii i higieny pracy.
- Interpretowanie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej.
- Rozpoznawanie oznakowania drogi ewakuacyjnej w placówce opiekuńczej.
- Poznawanie rozmieszczenia sprzętu i środków gaśniczych na terenie domu pomocy społecznej.
- Układanie poszkodowanego w pozycji ustalonej.
- Nakładanie opatrunku na ranę w obrębie głowy, kończyny górnej, kończyny dolnej.
- Tamowanie krwotoków z rany i nosa.
- Unieruchamianie złamań w obrębie kończyny górnej i kończyny dolnej.
- Udzielanie pierwszej pomocy w przypadku omdlenia.
- Udrożnianie dróg oddechowych.
- Wykonywanie na fantomie sztucznego oddychania i pośredniego masażu serca u dorosłego i u dziecka.
- Wyposażanie apteczki pierwszej pomocy.

4. Środki dydaktyczne

Filmy dydaktyczne na temat udzielania pierwszej pomocy.

Foliogramy ilustrujące drogi ewakuacji.

Plansze.

Polskie Normy, wymagania ergonomii.

Środki ochrony indywidualnej.

Algorytmy udzielania pierwszej pomocy.

Zestaw do pozoracji ran.

Fantomy do ćwiczenia resuscytacji.

Apteczka pierwszej pomocy.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Program nauczania jednostki modułowej obejmuje podstawowe zagadnienia z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej, wymagań ergonomii oraz udzielania pierwszej pomocy.

Podczas realizacji programu wskazane jest stosowanie aktywizujących i praktycznych metod nauczania, takich jak: metoda inscenizacji, sytuacyjna, dyskusja dydaktyczna, metoda przewodniego tekstu oraz ćwiczenia praktyczne.

Program jednostki modułowej należy realizować w pracowni wyposażonej w techniczne środki kształcenia, środki ochrony

indywidualnej oraz sprzęt do udzielania pierwszej pomocy. Zajęcia powinny odbywać się w grupach do 15 osób, z podziałem na 2-3 osobowe zespoły. Praca w grupach kształtuje umiejętności współdziałania, podejmowania zespołowych decyzji oraz ponoszenia odpowiedzialności za efekty zespołowego działania.

Podczas ćwiczeń uczeń powinien opanować umiejętności rozpoznawania środków ochrony indywidualnej, przestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz udzielania pomocy osobom poszkodowanym.

Zaleca się organizowanie wycieczek dydaktycznych do nowoczesnych zakładów pracy w celu spotkania z inspektorem bhp oraz lekarzem zakładowym.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów powinno odbywać się systematycznie na podstawie określonych kryteriów. Kryteria oceniania powinny uwzględniać zakres i poziom opanowania przez uczniów wiadomości i umiejętności wynikających ze szczegółowych celów kształcenia.

Do sprawdzania osiągnięć uczniów proponuje się stosowanie:

- sprawdzianów ustnych i pisemnych,
- testów osiągnięć szkolnych,
- obserwacji pracy uczniów podczas wykonywania ćwiczeń.

Sprawdzanie umiejętności praktycznych może odbywać się przez obserwację czynności uczniów podczas wykonywania ćwiczeń.

Obserwując czynności uczniów należy zwracać uwagę na:

- dobór środków ochrony indywidualnej,
- organizowanie stanowiska pracy,
- stosowanie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy,
- udzielanie pierwszej pomocy.

Kontrolę poprawności wykonania zadań należy prowadzić w trakcie i po wykonaniu ćwiczeń. Uczeń powinien sprawdzić wyniki swojej pracy według arkusza oceny postępów. Według tego samego arkusza, kontroli dokonuje również nauczyciel.

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów powinno być dokonywane z uwzględnieniem obowiązującej skali ocen.

Jednostka modułowa 346[04].O1.06

Stosowanie przepisów prawa w działalności socjalnej

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- posłużyć się podstawowymi pojęciami z zakresu prawa,
- określić rolę prawa w systemie polityki społecznej,
- wyszczególnić źródła prawa obowiązującego w opiece socjalnej,
- przedstawić zakres obowiązywania prawa w czasie i przestrzeni,
- posłużyć się przepisami prawa cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego, prawa pracy oraz prawa o ubezpieczeniach społecznych,
- posłużyć się przepisami kodeksu administracyjnego w zakresie niezbędnym do stosowania ustaw: o pomocy społecznej, o ochronie zdrowia psychicznego, o rehabilitacji i zatrudnieniu osób niepełnosprawnych,
- udzielić mieszkańcom domu pomocy społecznej informacji o przepisach prawa dotyczących osób niepełnosprawnych.

2. Materiał nauczania

Podstawowe pojęcia prawne.

Prawo w systemie polityki społecznej.

Źródła prawa.

Adresaci przepisów prawa.

Stosunki i zdarzenia prawne.

Podstawowe akty prawne prawa cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego, prawa pracy, oraz prawa o ubezpieczeniach społecznych.

Przepisy kodeksu administracyjnego.

3. Ćwiczenia

- Analizowanie wybranych aktów prawnych dotyczących pomocy społecznej, rehabilitacji, zatrudnienia osób niepełnosprawnych, zdrowia psychicznego, praw i wolności człowieka.
- Wykorzystywanie przepisów prawa w rozwiązywaniu problemów podopiecznego.

4. Środki dydaktyczne

Tekst Ustawy o Pomocy Społecznej.

Kodeks Pracy.

Kodeks Postępowania Administracyjnego.

Ustawa o Ochronie Zdrowia Psychicznego.

Dane statystyczne.

Teksty prasowe.

Foliogramy przedstawiające wybrane przepisy prawa.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Podczas realizacji programu jednostki modułowej należy zwracać uwagę na kształtowanie umiejętności myślenia w kategoriach prawnych, analizowania i interpretowania norm prawnych oraz odwoływania się do tekstów źródłowych. Należy podkreślać, że wiedza z zakresu prawa umożliwia zrozumienie mechanizmów funkcjonowania państwa i jest potrzebna do uczestniczenia w życiu społecznym.

Osiągnięcie zaplanowanych celów wymaga stosowania następujących metod nauczania: wykładu informacyjnego i problemowego, dyskusji dydaktycznej, metody przypadków, metody projektów. Projekty powinny dotyczyć rozwiązania problemu podopiecznego z zastosowaniem przepisów prawa. Należy również zaplanować wykonywanie przez uczniów ćwiczeń praktycznych z wykorzystaniem tekstów źródłowych.

Zajęcia edukacyjne powinny odbywać się w 15 osobowych grupach, w pracowni wyposażonej w literaturę, teksty źródłowe, wzory pism, formularze i druki, filmy edukacyjne, a także w komputery z odpowiednim oprogramowaniem. Wskazane jest organizowanie wycieczek do organów administracji i sądów.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów powinno odbywać się systematycznie, na podstawie określonych kryteriów.

Kryteria oceny sprawdzianów ustnych powinny dotyczyć: posługiwania się terminologią prawną, merytorycznej jakości wypowiedzi, precyzji, jasności i logiki wypowiedzi.

W procesie sprawdzania i oceniania osiągnięć uczniów zaleca się stosowanie:

- sprawdzianów ustnych i pisemnych,
- testów osiągnięć szkolnych: z zadaniami krótkiej odpowiedzi oraz z zadaniami wielokrotnego wyboru i z luką.
- obserwację pracy ucznia w czasie ćwiczeń praktycznych.

Umiejętności uczniów z zakresu: posługiwania się przepisami prawa, doboru źródeł prawa, interpretacji przepisów i konstrukcji zapisów w dokumentach prawnych, sprawdzamy poprzez obserwację pracy ucznia w czasie ćwiczeń praktycznych.

Ocenić powinny podlegać projekty wykonane przez uczniów indywidualnie lub grupowo. Prace projektowe powinny być oceniane na etapie planowania, realizacji i prezentacji.

W końcowej ocenie osiągnięć edukacyjnych uczniów, należy uwzględnić systematyczne i aktywne uczestnictwo w zajęciach oraz wyniki wszystkich metod sprawdzania stosowanych przez nauczyciela.

Moduł 346[04].Z1

Działalność opiekuńcza

1. Cele kształcenia

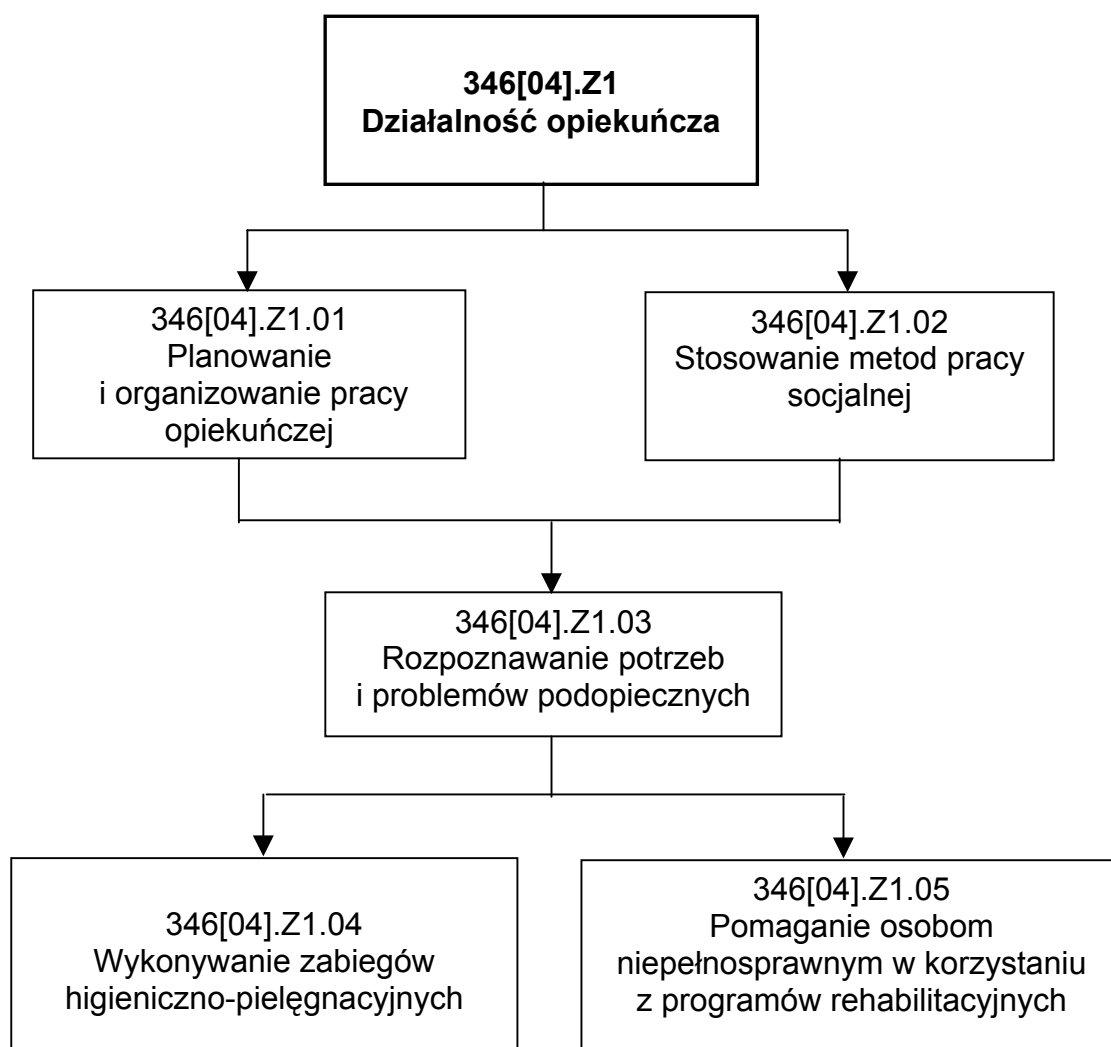
W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- określać zadania i kompetencje zawodowe opiekuna w domu pomocy społecznej,
- rozpoznawać potrzeby i problemy podopiecznych,
- określać zapotrzebowanie podopiecznych na opiekę profesjonalną,
- stosować metody pracy socjalnej,
- planować i organizować pracę opiekuna,
- towarzyszyć podopiecznemu w różnych czynnościach życia codziennego,
- pomagać podopiecznemu w zaspokajaniu potrzeb i wykonywaniu czynności z zakresu samoobsługi i higieny osobistej,
- wykonywać zabiegi higieniczno – pielęgnacyjne u osób chorych i niesamodzielnych,
- organizować miejsce pobytu podopiecznego,
- współpracować z podopiecznym i innymi ważnymi dla niego osobami,
- uczestniczyć w procesie rehabilitacji podopiecznych,
- współdziałać ze specjalistami w procesie opieki nad podopiecznym,
- inicjować działania integrujące podopiecznego ze środowiskiem,
- aktywizować podopiecznego do zwiększenia samodzielności życiowej,
- dokonywać systematycznej ewaluacji pracy z podopiecznym.

2. Wykaz jednostek modułowych

Symbol jednostki modułowej	Nazwa jednostki modułowej	Orientacyjna liczba godzin na realizację
346[04].Z1.01	Planowanie i organizowanie pracy opiekuńczej	150
346[04].Z1.02	Stosowanie metod pracy socjalnej	150
346[04].Z1.03	Rozpoznawanie potrzeb i problemów podopiecznych	110
346[04].Z1.04	Wykonywanie zabiegów higieniczno-pielęgnacyjnych	127
346[04].Z1.05	Pomaganie osobom niepełnosprawnym w korzystaniu z programów rehabilitacyjnych	189
	Razem	726

3. Schemat układu jednostek modułowych

4. Literatura

- Amstrong M.: Zarządzanie zasobami ludzkimi. PSB, Kraków 1996
- Anioł W. Międzynarodowa polityka społeczna, Wyd. UW, Warszawa 1989
- Auleytner J., Głębicka K.: Polityka społeczna, pomiędzy opiekuńczością a pomocniczością. Wyd. Wyższa Szkoła Pedagogiczna TWP, Warszawa 2000
- Bauman Z.: Socjologia. Zyski S-ka, Poznań 1996
- Bromley D.B.: Psychologia starzenia się. PWN, Warszawa 1999
- Cialdini R.: Wywieranie wpływu na ludzi. Gdańskie Towarzystwo Psychologiczne, Gdańsk 1998
- Dison N.: Technika zabiegów pielęgnacyjnych. PZWL, Warszawa 1985
- Doliński D.: Psychologia wpływu społecznego. Towarzystwo Przyjaciół Ossolineum, Wrocław 2000

- Firlit-Fesnak G.: Leksykon pojęć socjalnych. Zysk i S-ka, Poznań 1996
- Jonson D.: Podaj dłoń. IPZiT, PTP, Warszawa 1995
- Hunt P., Sdell B.: Pielęgniarstwo dorosłych z określonymi zaburzeniami fizjologicznymi. PZWL, Warszawa 1990
- Kazimierczak T., Łuczyński M.: Wprowadzenie do pomocy społecznej. BPS, Warszawa 1996
- Kierst W.: Nauka o żywieniu człowieka zdrowego i chorego. PWN, Warszawa 1990
- Kowalik S.: Psychospołeczne podstawy rehabilitacji osób niepełnosprawnych. PZWL, Warszawa 1996
- Korczak C.: Higiena i ochrona zdrowia. PZWL, Warszawa 1997
- Kozaczuk L.: Terapia zajęciowa w domach pomocy społecznej, Przewodnik metodyczny. Interart, Warszawa 1995
- Melibruda J.: Ja–Ty–My, Psychologiczne możliwości ulepszania kontaktów międzyludzkich. Nasza księgarnia, Warszawa 1980
- Ostrowska A.: Niepełnosprawni w społeczeństwie. Postawy społeczeństwa polskiego wobec ludzi niepełnosprawnych. Raport z badań, Warszawa 1994
- Red. Santorski J.: ABC psychologicznej pomocy. PWN, Warszawa 1993
- Red. Ziemska M.: Problemy integracji i dezintegracji rodziny. Uniwersytet Warszawski, Warszawa 1995
- Red. Sołtysiak T.: Sieroctwo społeczne – przyczyny, objawy, skutki, sposoby jego zapobiegania w aktualnej rzeczywistości społecznej kraju. WSH-E, Warszawa 1998
- Rembowski J.: Psychologiczne problemy starzenia się człowieka. PWN, Warszawa – Poznań 1984
- Standardy postępowania w pielęgniarstwie – Naczelna Rada Pielęgniarek i Położnych, Warszawa, 1998
- Witkowski T.: Rozumieć problemy osób niepełnosprawnych. ZWL, Warszawa 1993
- Wołynka S.: Pielęgniarstwo ogólne. PZWL, Warszawa 1986
- Zrałek M.: Środowisko zamieszkania a niepełnosprawni. PWN, Warszawa 1994

Wykaz literatury należy aktualizować w miarę ukazywania się nowych pozycji wydawniczych.

Jednostka modułowa 346[04].Z1.01

Planowanie i organizowanie pracy opiekuńczej

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- określić zadania i kompetencje zawodowe opiekuna w domu pomocy społecznej,
- określić zasady planowania i organizacji pracy,
- wykazać znaczenie planowania i organizacji pracy dla funkcjonowania placówki opiekuńczej,
- scharakteryzować proces podejmowania decyzji,
- określić zasady pracy opiekuna z osobami niepełnosprawnymi,
- scharakteryzować metody i narzędzia diagnozowania problemów i potrzeb podopiecznych,
- scharakteryzować metody pracy stosowane w pracy opiekuńczej,
- zaplanować i zorganizować własną pracę,
- wykazać znaczenie współpracy z zespołem w osiągnięciu zaplanowanych celów,
- ocenić własne możliwości w zakresie niesienia pomocy niepełnosprawnym,
- ocenić jakość świadczonych usług opiekuńczych,
- zastosować w pracy opiekuna zasady podmiotowości i poszanowania godności osobistej osób zależnych od pomocy instytucji opiekuńczej,
- rozpoznać dylematy etyczne występujące w pracy opiekuna w domu pomocy społecznej,
- wykorzystać techniki komputerowe do planowania i dokumentowania wykonywanych zadań.

2. Materiał nauczania

Zadania domu pomocy społecznej.

Planowanie i organizacja pracy w instytucjach pomocy społecznej.

Podejmowania decyzji w organizacjach społecznych.

Diagnozowanie potrzeb i problemów podopiecznych.

Metody pracy stosowane w placówkach pomocy społecznej.

Zasady pracy z podopiecznymi.

Planowanie opieki.

System zapewnienia jakości w opiece socjalnej.

Etyka zawodowa opiekuna społecznego.

Konflikty wartości w pracy opiekuna.

Dokumentowanie wykonywanych zadań z zastosowaniem technik informatycznych.

3. Ćwiczenia

- Analizowanie metod i narzędzi diagnozowania potrzeb i problemów niepełnosprawnych.
- Diagnozowanie potrzeb i problemów mieszkańców domu pomocy społecznej.
- Opracowywanie zakresu czynności opiekuna w domu pomocy społecznej.
- Planowanie opieki nad podopiecznym z uwzględnieniem współpracy z rodziną.
- Korzystanie z programów komputerowych wspomagających pracę socjalną.
- Redagowanie dokumentów tekstowych związanych z pracą opiekuna w domu pomocy społecznej.

4. Środki dydaktyczne

Filmy dydaktyczne na temat organizacji pracy w domu pomocy społecznej.

Opisy przypadków.

Foliogramy na temat zasad i metod pracy opiekuna.

Narzędzia diagnostyczne.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Realizacja programu nauczania jednostki modułowej ma na celu przygotowanie uczniów do planowania i organizowania opieki w domu pomocy społecznej oraz kształtowanie umiejętności ucznia w zakresie: określania metod i zasad pracy opiekuna, planowania opieki nad osobą niepełnosprawną we współpracy z jej rodziną oraz planowania i organizowania własnej pracy.

Podczas realizacji programu szczególną uwagę należy zwrócić na budzenie zainteresowań problematyką etyczną i kształtowanie postaw opiekuńczych, poprzez prezentowanie wzorów społeczników – opiekunów, znanych z przeszłości i współcześnie działających.

Osiągnięcie zaplanowanych celów kształcenia wymaga stosowania aktywizujących metod nauczania, takich jak: dyskusja dydaktyczna, metoda przypadków, inscenizacji oraz ćwiczenia.

Ćwiczenia zamieszczone w programie można modyfikować i uzupełniać w zależności od potrzeb edukacyjnych oraz możliwości szkoły.

Zajęcia edukacyjne powinny odbywać się w grupach do 15 osób z podziałem na 4 osobowe zespoły. Pracownia do prowadzenia zajęć powinna być wyposażona w środki dydaktyczne umożliwiające realizację celów kształcenia.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie jako integralna część procesu nauczania – uczenia się, powinno być prowadzone systematycznie na podstawie kryteriów uwzględniających zaplanowane cele kształcenia. Systematyczna kontrola motywuje uczniów do nauki, a nauczycieli do doskonalenia pracy dydaktycznej.

Przedmiotem oceny powinna być aktywność uczniów, umiejętność wyrażania opinii, identyfikowania dylematów moralnych, obrony własnego stanowiska, twórczego rozwiązywania problemów oraz współpracy w grupie.

Do sprawdzenia osiągnięć uczniów można zastosować następujące metody:

- sprawdziany ustne,
- sprawdziany pisemne,
- testy osiągnięć szkolnych
- obserwację pracy ucznia podczas wykonywania ćwiczeń.

Podczas obserwacji należy zwracać uwagę na:

- dobór narzędzi do diagnozowania problemów podopiecznego,
- sporządzanie planu opieki,
- ocenę własnych możliwości w zakresie niesienia pomocy podopiecznym.

Oceny osiągnięć edukacyjnych można dokonać również na podstawie analizy teczek osiągnięć, w której gromadzone są wytwory pracy ucznia oraz kwestionariusze oceny i samooceny za poszczególne zadania wykonywane przez ucznia w trakcie realizacji programu jednostki modułowej. Dokonywanie samooceny przyczynia się do podejmowania odpowiedzialności za pracę związaną z planowaniem i organizowaniem pracy opiekuńczej.

W końcowej ocenie należy uwzględnić wyniki wszystkich metod sprawdzania osiągnięć ucznia stosowanych przez nauczyciela.

Jednostka modułowa 346[04].Z1.02

Stosowanie metod pracy socjalnej

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- posłużyć się terminologią z zakresu pracy socjalnej,
- scharakteryzować modele pracy socjalnej,
- określić rodzaje i typy diagnozy społecznej,
- scharakteryzować metodę indywidualnych przypadków, metodę pracy grupowej oraz metodę organizowania społeczności lokalnej,
- dobrać metody i techniki pracy socjalnej,
- nawiązać kontakt z podopiecznym i jego otoczeniem,
- zastosować w działalności opiekuńczej wybrane narzędzia pracy socjalnej,
- ocenić sytuację życiową podopiecznego na podstawie przeprowadzonych badań,
- określić wartość kontraktu socjalnego w działalności opiekuńczej,
- skonstruować projekt działania opiekuńczego,
- dokonać oceny realizacji indywidualnego programu opieki,
- określić przedmiot, cele i zadania polityki społecznej w Polsce,
- wykonać zadania zgodnie z zasadami etyki.

2. Materiał nauczania

Modele pracy socjalnej.

Diagnoza społeczna.

Nawiązywanie kontaktu z podopiecznymi i ich otoczeniem.

Metody pracy socjalnej.

Narzędzia pracy socjalnej: obserwacja, wywiad, analiza dokumentów, badania ankietowe.

Kontrakt socjalny w pracy z podopiecznym.

Projektowanie działań nastawionych na zmianę sytuacji podopiecznego.

Monitorowanie pracy socjalnej.

Zadania polityki społecznej w Polsce.

Zasady etyki.

3. Ćwiczenia

- Analizowanie zasad pracy socjalnej stosowanych w praktyce działania opiekuna w domu pomocy społecznej.
- Analizowanie i ocena sytuacji podopiecznego, na podstawie opisu przypadków.
- Określanie sposobów nawiązywania kontaktu z osobą starszą lub niepełnosprawną i jej otoczeniem.

- Dobieranie technik i narzędzi pracy socjalnej do pracy z grupą i z indywidualnym podopiecznym.
- Opracowywanie diagnozy społecznej na podstawie przeprowadzonych badań.
- Planowanie działań nastawionych na zmianę sytuacji osoby niesamodzielnej.

4. Środki dydaktyczne

Foliogramy ilustrujące modele i metody pracy socjalnej.

Plansze.

Programy komputerowe dotyczące metod pracy socjalnej.

Filmy dydaktyczne na temat realizacji projektów socjalnych.

Opisy przypadków.

Przykładowe kontrakty i diagnozy socjalne.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Program jednostki modułowej obejmuje treści dotyczące wybranych metod pracy socjalnej stosowanych w pracy opiekuńczej. Podczas realizacji programu szczególną uwagę należy zwrócić na modele pracy socjalnej, metody pracy socjalnej, rodzaje diagnozy społecznej oraz zasady zawierania kontraktu socjalnego.

W procesie kształcenia należy stosować różne metody nauczania. Podstawowymi metodami nauczania powinny być: wykład problemowy, dyskusja dydaktyczna, metoda przypadków, metoda projektów oraz ćwiczenia.

Podczas zajęć dydaktycznych uczniowie powinni poznać podstawy diagnozowania, metody pracy socjalnej ze szczególnym uwzględnieniem metody pracy z indywidualnym przypadkiem i metod pracy grupowej. Uczniowie powinni celowo dobierać metody lub elementy tych metod i uczestniczyć w procesie projektowania pracy socjalnej.

Przykładowe ćwiczenia zamieszczone w programie stanowią propozycję do wykorzystania przez nauczyciela. Zakres ćwiczeń może być rozszerzony w zależności od potrzeb edukacyjnych i możliwości szkoły. Szczególne znaczenie w realizacji programu ma zastosowanie metody projektów. Uczniowie powinni otrzymać do wyboru tematy prac projektowych i opracować je w zespołach w określonym przez nauczyciela czasie.

Metody nauczania zastosowane w procesie kształcenia umożliwią:

- rozwijanie samodzielności myślenia i działania uczniów oraz wdrażanie do praktycznego wykorzystania nabytych umiejętności,
- aktywizowanie uczniów do rozwiązywania problemów podopiecznego,
- kształtowanie umiejętności dostrzegania istotnych problemów występujących w działalności opiekuńczej.

Program jednostki modułowej należy realizować w odpowiednio wyposażonych pracowniach dydaktycznych w grupie do 15 uczniów, z podziałem na zespoły 5-osobowe. Uczniowie powinni korzystać z podstawowych źródeł informacji, jak: podręczniki, czasopisma, Internet.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć edukacyjnych ucznia powinno być dokonywane systematycznie, na podstawie określonych kryteriów.

Kryteria oceniania powinny uwzględniać poziom opanowania przez uczniów wiadomości i umiejętności zawartych w szczegółowych celach kształcenia.

Proces oceniania powinien obejmować:

- diagnozę poziomu wiadomości i umiejętności uczniów pod kątem założonych celów kształcenia,
- identyfikowanie postępów uczniów w procesie kształcenia oraz rozpoznawanie trudności w osiąganiu założonych celów kształcenia,
- sprawdzanie wiadomości i umiejętności opanowanych przez uczniów po zrealizowaniu treści programowych.

Osiągnięcia uczniów należy oceniać na podstawie:

- sprawdzianów ustnych,
- sprawdzianów pisemnych,
- testów osiągnięć szkolnych,
- ukierunkowanej obserwacji pracy ucznia podczas wykonywania ćwiczeń,
- wykonanych projektów.

Umiejętności praktyczne proponuje się sprawdzać na podstawie obserwacji czynności uczniów podczas wykonywania ćwiczeń.

Podczas obserwacji należy zwrócić uwagę na:

- dobór metod, technik i narzędzi pracy socjalnej,
- opracowanie diagnozy społecznej,
- korzystanie z poradników i literatury,
- analizowanie i ocenianie informacji zebranych z różnych źródeł,
- prezentowanie i uzasadnianie wyników własnej pracy.

Projekty powinny być oceniane na etapie planowania, realizacji i prezentacji.

Po zakończeniu realizacji programu jednostki modułowej proponuje się zastosowanie testu osiągnięć szkolnych z zadaniami zamkniętymi i otwartymi.

W ocenie osiągnięć ucznia po zakończeniu realizacji programu jednostki modułowej, należy uwzględnić wyniki testu pisemnego oraz poziom wykonania ćwiczeń i projektów.

Jednostka modułowa 346[04].Z1.03

Rozpoznawanie potrzeb i problemów podopiecznych

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- scharakteryzować poszczególne rodzaje niepełnosprawności,
- określić konsekwencje niepełnosprawności,
- określić potrzeby ludzi niepełnosprawnych,
- zdiagnozować problemy osoby niepełnosprawnej, ich źródła, przejawy oraz wpływ na funkcjonowanie podopiecznego,
- zorganizować pomoc podopiecznemu w zakresie własnych możliwości i umiejętności,
- rozpoznać patologie społeczne, ich źródła i przejawy,
- scharakteryzować metody rewalidacji osób z niedorozwojem umysłowym, niewidomych, niesłyszących, głucho-niewidomych, starych i przewlekle chorych,
- opisać istotę problemów społecznych, ich przejawy oraz wpływ na funkcjonowanie podopiecznego,
- opracować plan niesienia pomocy podopiecznemu z uwzględnieniem jego własnych możliwości,
- scharakteryzować proces starzenia się organizmu człowieka,
- rozpoznać problemy psychosomatyczne człowieka starszego,
- zaktywizować seniorów do pracy nad własnym rozwojem,
- dostosować metody pracy do wieku, stanu psychicznego i sytuacji społecznej podopiecznego,
- wykazać wrażliwość na problemy podopiecznego.

2. Materiał nauczania

Rodzaje niepełnosprawności psychicznej i fizycznej.

Potrzeby w różnych fazach rozwojowych.

Mechanizmy identyfikowania problemów.

Pojęcie i podział sytuacji społecznych.

Patologie społeczne.

Rewalidacja.

System pomocy społecznej.

Metody pracy społecznej.

Pojęcie kompensacji biologicznej, psychologicznej i społecznej.

Podstawy geriatry i gerontologii.

Metody pracy z ludźmi starszymi.

3. Ćwiczenia

- Sporządzanie na przykładzie lokalnego środowiska wykazów instytucji z barierami architektonicznymi.
- Symulowanie sytuacji osoby niepełnosprawnej: poruszanie się o lasce, poruszanie się na wózku inwalidzkim, z zamkniętymi oczami.
- Sporządzanie mapy problemów osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym na podstawie danych uzyskanych z różnych instytucji pomocy społecznej (Regionalny Ośrodek Rehabilitacji Społecznej).
- Przygotowywanie narzędzi do diagnozowania potrzeb i problemów osób niepełnosprawnych i starych.
- Diagnozowanie podstawowych potrzeb i problemów psychofizjologicznych człowieka niepełnosprawnego.
- Opracowywanie planu udzielania pomocy podopiecznemu na podstawie ustalonej diagnozy.

4. Środki dydaktyczne

Opisy przypadków.

Foliogramy na temat rodzajów niepełnosprawności.

Plansze tematyczne.

Roczniki statystyczne.

Materiały do symulacji sytuacji osób niepełnosprawnych: opaski na oczy, laski, sprzęt ortopedyczny.

Filmy dydaktyczne o problemach starości.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Program nauczania jednostki modułowej obejmuje podstawowe zagadnienia z pedagogiki specjalnej, społecznej i gerontologii. Realizacja programu ma na celu przygotowanie uczniów do identyfikowania problemów i wspomagania podopiecznych w ich rozwiązywaniu.

Osiągnięcie zaplanowanych celów kształcenia wymaga stosowania podających i aktywizujących metod nauczania, takich jak: wykład problemowy, dyskusja dydaktyczna, metoda przypadków, inscenizacji oraz ćwiczeń praktycznych.

Ćwiczenia powinny być prowadzone w 15 osobowych grupach, z podziałem na 5 osobowe zespoły. Praca w grupie wpływa na jakość wykonywanych zadań, pozwala na kształtowanie umiejętności komunikowania się, współpracy z zespołem w rozwiązywaniu problemów, prezentacji wyników na forum grupy. Uczniowie w trakcie realizacji programu powinni korzystać z różnych źródeł informacji.

Zajęcia powinny odbywać się w pracowni wyposażonej w sprzęt audiowizualny, umożliwiający wzbogacanie treści programowych filmami dydaktycznymi. W celu zapewnienia uczniom możliwości nawiązania kontaktu z niepełnosprawnymi oraz identyfikowania ich potrzeb i problemów należy zorganizować ćwiczenia w placówkach pomocy społecznej. Bezpośredni kontakt z osobami niepełnosprawnymi i starymi ułatwi uczniom zrozumienie ich sytuacji życiowej oraz poznanie metod profesjonalnego rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych.

W procesie kształcenia należy kształtować postawy niezbędne w pracy opiekuna:

- otwartość na doświadczenia i uczucia uzewnętrzniane przez podopiecznego,
- poszanowanie systemu wartości i respektowanie poglądów podopiecznego,
- poszanowanie i uznanie ważności trosk i potrzeb podopiecznego.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Ocenianie osiągnięć uczniów powinno odbywać się systematycznie na podstawie określonych kryteriów. Kryteria oceniania powinny uwzględniać zakres i poziom opanowania przez uczniów wiadomości i umiejętności wynikających ze szczegółowych celów kształcenia.

Sprawdzanie osiągnięć uczniów powinno być prowadzone za pomocą:

- sprawdzianów ustnych i pisemnych,
- testów osiągnięć szkolnych,
- obserwacji czynności uczniów w czasie wykonywania ćwiczeń.

Podczas obserwacji uczniów należy zwracać uwagę na umiejętności:

- komunikowania się z podopiecznym,
- współpracy w zespole,
- rozpoznawania problemów,
- doboru metod rozwiązywania problemów.
- nawiązywania i utrzymywania kontaktów z podopiecznymi,
- obserwowania podopiecznych i rejestrowania wyników obserwacji.

Na zakończenie realizacji programu proponuje się przeprowadzenie sprawdzianu praktycznego oraz testu osiągnięć szkolnych.

Ocena końcowa powinna uwzględniać wyniki wszystkich metod sprawdzania stosowanych przez nauczyciela oraz samoocenę ucznia.

Jednostka modułowa 346[04].Z1.04

Wykonywanie zabiegów higieniczno-pielęgnacyjnych

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- dokonać klasyfikacji potrzeb życiowych człowieka zdrowego,
- stworzyć optymalne warunki do podtrzymania i zabezpieczenia biologicznych funkcji organizmu,
- dokonać oceny poziomu samodzielności i wydolności podopiecznego,
- ustalić diagnozę opiekuńczo-pielęgnacyjną,
- przygotować podopiecznego do samoopieki,
- pomóc podopiecznemu w wykonywaniu czynności życia codziennego,
- pomóc podopiecznemu w utrzymaniu czystości osobistej i otoczenia,
- wykonać podstawowe zabiegi higieniczno-pielęgnacyjne u podopiecznego niesamodzielnego,
- pomóc podopiecznemu w ubieraniu i rozbieraniu się,
- ułożyć podopiecznego unieruchomionego w różnych pozycjach,
- określić skutki długotrwałego unieruchomienia w łóżku,
- podjąć działania zapobiegające powikłaniom wynikającym z unieruchomienia,
- zaopiekować się podopiecznym w stanie terminalnym,
- dokonać pomiaru podstawowych parametrów życiowych,
- nawiązać współpracę ze specjalistami oraz instytucjami medycznymi i społecznymi dla zapewnienia ciągłej i kompleksowej opieki.

2. Materiał nauczania

Klasyfikacja potrzeb życiowych człowieka.

Zasady wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych zabezpieczających funkcje biologiczne organizmu.

Diagnozowanie zapotrzebowania podopiecznego na pomoc.

Pomoc w wykonywaniu czynności życia codziennego.

Podstawowe zabiegi higieniczne i czynności pielęgnacyjne.

Profilaktyka powikłań związanych z długotrwałym unieruchomieniem

Pomiar parametrów życiowych.

Współpraca opiekuna ze specjalistami i instytucjami medycznymi.

3. Ćwiczenia

- Wykonywanie zabiegów zabezpieczających funkcje biologiczne organizmu: karmienie, pojenie, podawanie basenów i kaczek.
- Wykonywanie czynności higieniczno-opiekuńczych: stanie łóżka, zmiana bielizny pościelowej i osobistej, mycie pacjenta w łóżku,

toaleta poranna i wieczorna, toaleta jamy ustnej, mycie głowy w łóżku, zabiegi pielęgnacyjne dłoni i stóp, przenoszenie pacjenta, pomoc przy siadaniu, pomoc przy wstawaniu z łóżka.

- Wykonywanie zabiegów usprawniających pracę układów i narządów: oklepywanie, nacieranie, gimnastyka oddechowa, ćwiczenia bierne i czynne, stosowanie udogodnień dla podopiecznego leżącego w łóżku.
- Ustalanie form współpracy ze specjalistami oraz instytucjami medycznymi i społecznymi dla zapewnienia ciągłej i kompleksowej opieki.
- Wykonywanie pomiaru temperatury, tętna, oddechów, ciśnienia tętniczego krwi.

4. Środki dydaktyczne

Łóżka, bielizna pościelowa, bielizna osobista, ręczniki.

Przybory i środki higieniczne.

Udogodnienia dla niepełnosprawnych.

Sprzęt do zabiegów zabezpieczających funkcje biologiczne organizmu.

Foliogramy na temat zasad wykonywania zabiegów.

Tablice poglądowe.

Termometr.

Aparat do mierzenia ciśnienia.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Realizacja programu jednostki modułowej ma na celu przygotowanie uczniów do zaspokajania potrzeb higienicznych podopiecznego oraz wykonywania podstawowych czynności pielęgnacyjnych.

Podczas realizacji programu należy zwrócić uwagę na klasyfikowanie potrzeb życiowych człowieka zdrowego, wyjaśnianie znaczenia higieny osobistej oraz higieny miejsca zamieszkania, określanie zagrożeń występujących w przypadku unieruchomienia w łóżku, dobór metod postępowania profilaktycznego i opiekuńczego oraz form współpracy z jednostkami, instytucjami medycznymi i społecznymi dla zapewnienia ciągłej i kompleksowej opieki.

Osiągnięcie zaplanowanych celów kształcenia wymaga stosowania następujących metod nauczania: wykładu problemowego, dyskusji dydaktycznej, metody przypadków oraz ćwiczeń praktycznych. Przykładowe ćwiczenia zamieszczone w programie stanowią propozycję do wykorzystania przez nauczyciela. Zakres ćwiczeń może być rozszerzony w zależności od potrzeb edukacyjnych i możliwości szkoły. Nauczyciel powinien przygotować materiały potrzebne do wykonania ćwiczeń. W czasie ćwiczeń uczniowie powinni opanować techniki wykonywania zabiegów higienicznych i pielęgnacyjnych.

Podczas zajęć nauczyciel powinien obserwować wykonywane przez uczniów czynności, pełnić rolę doradcy i konsultanta w sytuacjach spornych lub trudnych dla uczniów.

Realizacja programu jednostki modułowej umożliwia nabycie umiejętności planowania opieki zgodnie z hierarchią potrzeb podopiecznego, z uwzględnieniem szeroko rozumianej profilaktyki związanej z ochroną zdrowia człowieka unieruchomionego czasowo lub na stałe.

Program jednostki modułowej należy realizować w odpowiednio wyposażonych pracowniach higieny osobistej w grupie do 15 osób, szczególnie polecana jest praca w zespołach 2-3 osobowych, umożliwiającą kształtowanie umiejętności komunikowania się, podejmowania decyzji i prezentowania wykonanych ćwiczeń.

Zaleca się organizowanie ćwiczeń praktycznych w domach pomocy społecznej w celu utrwalenia umiejętności nabytych w szkole.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów powinno być prowadzone systematycznie na podstawie ustalonych kryteriów. Systematyczne sprawdzanie pozwala na uzyskanie informacji o postępach ucznia w nauce oraz na rozpoznawanie trudności w opanowaniu treści kształcenia.

Zaleca się stosowanie różnych metod sprawdzania osiągnięć edukacyjnych.

- sprawdzianów ustnych i pisemnych,
- testów osiągnięć szkolnych,
- obserwacji czynności uczniów w czasie wykonywania ćwiczeń.

Podczas obserwacji uczniów należy zwracać uwagę na umiejętności:

- komunikowania się z podopiecznym,
- wykonywania zabiegów higienicznych,
- wykonywania podstawowych zabiegów pielęgnacyjnych,
- wykonywania podstawowych pomiarów parametrów życiowych,
- aktywność na zajęciach.

Na zakończenie realizacji programu proponuje się przeprowadzenie testu osiągnięć szkolnych z zadaniami otwartymi i zamkniętymi oraz sprawdzianu praktycznego z zadaniami typu próba pracy. W końcowej ocenie osiągnięć ucznia należy uwzględnić wyniki testu i sprawdzianu praktycznego oraz poziom wykonania zaplanowanych ćwiczeń.

Jednostka modułowa 346[04].Z1.05

Pomaganie osobom niepełnosprawnym w korzystaniu z programów rehabilitacyjnych

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- scharakteryzować rodzaje i stopnie niepełnosprawności,
- określić kryteria oceny niepełnosprawności,
- scharakteryzować cele i zadania rehabilitacji kompleksowej,
- zdiagnozować sytuację osoby niepełnosprawnej w aspekcie zapotrzebowania na zabiegi rehabilitacyjne,
- opracować i realizować we współpracy z osobą niepełnosprawną i zespołem rehabilitacyjnym, indywidualny program pomocy i rehabilitacji,
- określić bariery utrudniające podejmowanie procesu rehabilitacji,
- zmotywować osobę niepełnosprawną do podjęcia rehabilitacji,
- przedstawić ofertę sprzętu rehabilitacyjnego wspomagającego proces kompleksowej rehabilitacji osób niepełnosprawnych,
- wspomóc aktywność i samodzielność osób niepełnosprawnych,
- zainspirować osobę niepełnosprawną do doskonalenia wiedzy o zdrowiu i możliwościach wykorzystania różnych form postępowania rehabilitacyjnego.

2. Materiał nauczania

Przyczyny i rodzaje niepełnosprawności.

Rehabilitacja kompleksowa.

Proces rehabilitacji osób niepełnosprawnych i jego etapy.

Zespół rehabilitacyjny i jego zadania.

Diagnozowanie potrzeb podopiecznego w zakresie rehabilitacji.

Bariery rehabilitacji.

Indywidualne programy rehabilitacji.

Metody rehabilitacji.

Sprzęt rehabilitacyjny.

Aktywizowanie osób niepełnosprawnych.

3. Ćwiczenia

- Charakteryzowanie procesu rehabilitacji z uwzględnieniem etapów rehabilitacji medycznej, psychologicznej i społecznej.
- Ustalanie metod prowadzenia procesu rehabilitacji osób starszych i niesamodzielnych.
- Rozpoznawanie barier psychologicznych, społecznych, architektonicznych i komunikacyjnych w środowisku lokalnym.

- Analizowanie sposobów współpracy z rodzinami podopiecznych w zakresie w rehabilitacji.
- Określanie sposobów współpracy z lekarzem, terapeutą, rehabilitantem.
- Rozpoznawanie postaw związanych z przystosowaniem się człowieka do procesu starzenia.

4. Środki dydaktyczne

Tablice i plansze edukacyjne.

Foliogramy na temat kryteriów oceny niepełnosprawności.

Filmy na temat stosowania sprzętu rehabilitacyjnego.

Rysunki i ryciny.

Zestawy komputerowe wyposażone w oprogramowanie z zakresu rehabilitacji osób starszych i przewlekle chorych.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Program jednostki modułowej obejmuje podstawowe treści dotyczące rehabilitacji kompleksowej oraz rehabilitacji różnych grup osób niepełnosprawnych.

W procesie kształcenia szczególną uwagę należy zwrócić na przyczyny i stopnie niepełnej sprawności, metody prowadzenia procesu rehabilitacji osób niesamodzielnych, bariery psychologiczne, społeczne, architektoniczne i komunikacyjne, sposoby współpracy z lekarzem, terapeutą, sytuację osoby starszej i jej rodziny oraz na sposoby współpracy z różnymi podmiotami pomagającymi osobie niesamodzielnej.

Osiągnięcie założonych celów kształcenia jednostki modułowej wymaga stosowania metod nauczania, takich jak: wykład, dyskusja dydaktyczna, metoda przypadków oraz ćwiczenia.

Przykładowe ćwiczenia zamieszczone w programie stanowią propozycję do wykorzystania przez nauczyciela. Zakres ćwiczeń może być rozszerzony w zależności od potrzeb edukacyjnych i możliwości szkoły.

Zastosowane w procesie kształcenia metody nauczania umożliwią:

- rozwijanie samodzielności myślenia i działania uczniów,
- aktywizowanie uczniów do rozwiązywania problemów podopiecznych,
- kształtowanie umiejętności dostrzegania istotnych problemów występujących w pracy z podopiecznym,
- stosowanie zdobytej wiedzy w praktyce.

Podczas zajęć uczniowie powinni korzystać z podstawowych źródeł informacji, jak: podręcznik, czasopisma, Internet.

Program jednostki należy realizować w odpowiednio wyposażonych pracowniach w 15 osobowych grupach oraz w placówkach pomocy społecznej.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów powinno być prowadzone systematycznie na podstawie ustalonych kryteriów. Systematyczne sprawdzanie pozwala uzyskać informacje o postępach ucznia w nauce oraz rozpoznać trudności w opanowaniu treści kształcenia.

Zaleca się stosowanie różnych metod sprawdzania osiągnięć edukacyjnych:

- sprawdzianów ustnych i pisemnych,
- testów osiągnięć szkolnych,
- obserwacji czynności uczniów w czasie wykonywania ćwiczeń.

Podczas obserwacji pracy uczniów należy zwracać uwagę na umiejętności:

- dobierania metod prowadzenia procesu usprawniania osób starszych i niesamodzielnych,
- analizowania i oceniania informacji zebranych z różnych źródeł,
- poprawność wykonywania czynności,
- prezentowanie i uzasadnianie wyników własnej pracy.

Na zakończenie realizacji programu proponuje się przeprowadzenie testu osiągnięć szkolnych z zadaniami otwartymi i zamkniętymi oraz sprawdzianu praktycznego.

W końcowej ocenie należy uwzględnić wyniki testu pisemnego i sprawdzianu praktycznego oraz poziom wykonania ćwiczeń.

Moduł 346[04].Z2

Aktywizacja osób starszych

1. Cele kształcenia

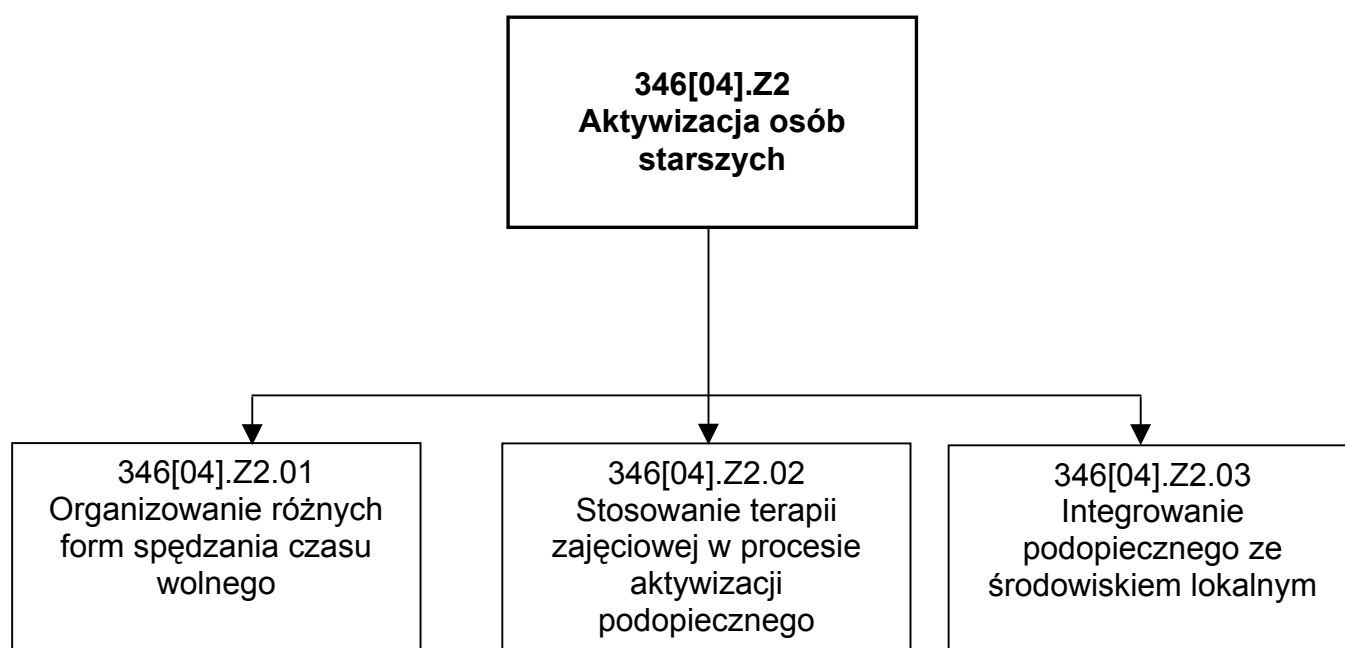
W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- wykorzystywać wiedzę z zakresu terapii, aktywizacji oraz organizacji czasu wolnego w celu planowania i udzielania pomocy osobie starszej,
- dokonywać wstępnej diagnozy aktywności mieszkańców domów pomocy społecznej,
- podejmować inicjatywy ułatwiające człowiekowi aktywny udział w życiu społecznym,
- wykorzystywać różne metody aktywizacji osób starszych,
- rozpoznawać potrzeby podopiecznego dotyczące spędzania czasu wolnego,
- rozbudzać zainteresowania sztuką i wykorzystywać elementy arteterapii w procesie kompleksowej opieki,
- planować i organizować czas wolny osoby starszej we współpracy z rodziną, przyjaciółmi i znajomymi podopiecznego,
- stosować ćwiczenia fizyczne w celu podniesienia sprawności i wydolności podopiecznego,
- wykorzystywać czynności życia codziennego i samoobsługi do podnoszenia sprawności fizycznej i samodzielności podopiecznego,
- motywować podopiecznego do aktywnego udziału w różnych uroczystościach okazjonalnych lub imprezach wypoczynkowych,
- umożliwiać podopiecznemu udział w imprezach integracyjnych,
- umożliwiać podopiecznym rozwój zainteresowań i wykonywanie prac artystycznych,
- wykorzystywać arteterapię do integracji grupy lub rozwiązywania sytuacji trudnych jednostki i społeczności domu pomocy społecznej,
- dokonywać ewaluacji pracy z podopiecznym,
- dostosowywać metody terapii i aktywizacji do potrzeb i możliwości podopiecznego,
- współpracować ze specjalistami odpowiedzialnymi za rehabilitację i aktywizację podopiecznego oraz określać własną rolę i kompetencje w tym procesie,
- ponosić odpowiedzialność za podejmowane działania,
- stosować metody aktywizacji i organizować czas wolny podopiecznego w celu ułatwienia adaptacji do warunków życia w instytucji oraz zapobiegania zjawisku izolacji,
- przygotowywać podopiecznego do radzenia sobie ze stresem.

2. Wykaz jednostek modułowych

Symbol jednostki modułowej	Nazwa jednostki modułowej	Orientacyjna liczba godzin na realizację
346[02].Z2.01	Organizowanie różnych form spędzania czasu wolnego	168
346[02].Z2.02	Stosowanie terapii zajęciowej w procesie aktywizacji podopiecznego	168
346[02].Z2.03	Integrowanie podopiecznego ze środowiskiem lokalnym	192
	Razem	528

3. Schemat układu jednostek modułowych

4. Literatura

Błądowski P.: Pomoc społeczna i opieka nad osobami starszymi w RFN. Warszawa 1995

Borkowska M. (red.): Dziecko niepełnosprawne ruchowo. Warszawa 1997

Frieske K.W., Poławski P.: Opieka i kontrola. Warszawa 1995

Grabowski H.: Teoria fizycznej edukacji. Warszawa 1997

Gózycka A.: Rozwój i kształtowanie zainteresowań. Warszawa 1990

Jaroszuk Z., Czakon W.: Gry i metody. Lublin 1996

Płoch L.: Jak organizować czas wolny dzieci i młodzieży upośledzonej umysłowo. Warszawa 1997

Kozaczuk L.: Terapia zajęciowa w domach pomocy społecznej. Warszawa 1995
Martin S.: Ciało i umysł. Warszawa 1993
Ray V.: Jak się wzmocnić – przewodnik autoterapii. Warszawa 1994
Robbins A.: Nasza moc bez granic. Warszawa 1996
Szczepankowska B., Mikulski J. (red.): Osoby niepełnosprawne w środowisku lokalnym. Wyrównywanie szans. Warszawa 1999
Roine E.: Psychodrama. Opole 1994
Seiwert L.J.: Jak organizować czas. Warszawa 1993
Sroka M.: Malowanie jako terapia. „Tematy” 1995 nr 3
Tyszkowa M.: Aktywność i działalność dzieci i młodzieży. Warszawa 1990

Wykaz literatury należy aktualizować w miarę ukazywania się nowych pozycji wydawniczych.

Jednostka modułowa 346[04].Z2.01

Organizowanie różnych form spędzania czasu wolnego

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- określić zasady i metody organizacji czasu wolnego,
- określić cele aktywizacji mieszkańców domu pomocy społecznej,
- dokonać wstępnej diagnozy aktywności mieszkańców domu pomocy społeczną,
- rozpoznać sytuację podopiecznego w aspekcie psychicznym, fizycznym, duchowym i socjalnym,
- stworzyć warunki do aktywnego i twórczego życia mieszkańców,
- wykorzystać w aktywizacji podopiecznego metody pracy socjalnej,
- zastosować formy działania służące tworzeniu więzi społecznych we wspólnocie mieszkańców,
- zachęcić podopiecznych do pełnienia ról w domu pomocy społecznej zgodnych z możliwościami i zainteresowaniami,
- zapewnić podopiecznym bierne lub czynne uczestnictwo w kulturze,
- dobrać formy aktywizacji do indywidualnych możliwości podopiecznych i warunków w domu pomocy społecznej,
- zorganizować określone formy zajęć aktywizujących,
- ocenić przebieg procesu aktywizacji.

2. Materiał nauczania

Pedagogika czasu wolnego – zadania, zakres zainteresowań.

Funkcje czasu wolnego.

Aktywizacja mieszkańców domu pomocy społecznej.

Diagnoza społeczna.

Metody pracy socjalnej w aktywizacji podopiecznych domu pomocy społecznej.

Organizacja czasu wolnego w placówkach pomocy społecznej.

3. Ćwiczenia

- Opracowywanie diagnozy aktywności społecznej mieszkańców domu pomocy społecznej.
- Opracowywanie planu aktywizacji dla konkretnego podopiecznego i całego środowiska domu pomocy społecznej.
- Organizowanie różnych form spędzania czasu wolnego dla indywidualnego podopiecznego i grupy podopiecznych.
- Organizowanie dla podopiecznych gier, zabaw i konkursów.

- Analizowanie wpływu wychowania zdrowotnego i fizycznego, umysłowego, politechnicznego, estetycznego i moralno-społecznego na wyposażenie jednostki w umiejętność właściwego organizowania czasu wolnego.
- Opracowywanie scenariuszy zajęć aktywizujących dla dorosłych, z uwzględnieniem wieku, stanu zdrowia, potrzeb i możliwości podopiecznych.

4. Środki dydaktyczne

Plansze, tablice edukacyjne.

Foliogramy dotyczące form i metod spędzania czasu wolnego.

Filmy edukacyjne na temat form spędzania czasu wolnego.

Przykładowe diagnozy społeczne.

Przykładowe plany aktywizacji podopiecznych.

Arkusze aktywizacji mieszkańca domu pomocy społecznej.

Przykładowe scenariusze zajęć aktywizujących.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Realizacja programu jednostki modułowej ma na celu przygotowanie uczniów do planowania i organizacji czasu wolnego oraz zapoznanie z podstawowymi zagadnieniami pedagogiki czasu wolnego, zasadami i metodami organizacji czasu wolnego.

Ważnym elementem procesu dydaktycznego jest przedstawienie wpływu wychowania zdrowotnego i fizycznego, umysłowego i politechnicznego, estetycznego i moralno-społecznego na wyposażenie jednostki w umiejętność właściwego organizowania czasu wolnego.

Podczas realizacji programu należy również zwrócić uwagę na rekreacyjne i rozwojowe funkcje czasu wolnego oraz formy organizacji czasu wolnego w placówkach opiekuńczych dostosowane do wieku, stanu zdrowia, potrzeb i możliwości podopiecznych.

Osiągnięcie zaplanowanych celów kształcenia zapewni stosowanie następujących metod nauczania: wykładu konwersatoryjnego, dyskusji dydaktycznej, metody inscenizacji, przypadków oraz ćwiczeń praktycznych. Przykładowe ćwiczenia zamieszczone w programie stanowią propozycję do wykorzystania przez nauczyciela. Zakres ćwiczeń może być rozszerzony w zależności od potrzeb edukacyjnych i możliwości szkoły. Nauczyciel powinien przygotować materiały potrzebne do wykonania ćwiczeń. Zaleca się zorganizowanie ćwiczeń praktycznych w placówkach pomocy społecznej w celu utrwalenia umiejętności nabytych przez uczniów w szkole.

Podczas ćwiczeń nauczyciel powinien obserwować zachowanie i czynności uczniów oraz pełnić rolę doradcy i konsultanta w sytuacjach spornych lub trudnych dla uczniów.

Zastosowane w procesie kształcenia metody nauczania umożliwią:

- rozwijanie samodzielności myślenia i działania uczniów,
- aktywizowanie uczniów do rozwiązywania problemów podopiecznych,
- kształtowanie umiejętności dostrzegania istotnych problemów w pracy z podopiecznym,
- stosowanie zdobytej wiedzy w praktyce.

Uczniowie w czasie zajęć powinni korzystać z podstawowych źródeł informacji: podręcznika, czasopism, Internetu.

Program jednostki modułowej należy realizować w odpowiednio, wyposażonych pracowniach dydaktycznych, w 15 osobowej grupie, z podziałem na 2-3 osobowe zespoły. Praca w grupach pozwala na kształtowanie umiejętności komunikowania się, podejmowania decyzji, prezentowania wyników pracy.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów powinno być prowadzone systematycznie na podstawie ustalonych kryteriów. Systematyczne sprawdzanie pozwala uzyskać informacje o postępach ucznia w nauce oraz rozpoznać trudności w opanowaniu treści kształcenia.

Zaleca się stosowanie różnych metod sprawdzania osiągnięć edukacyjnych:

- sprawdzianów ustnych i pisemnych,
- testów osiągnięć szkolnych,
- obserwacji czynności uczniów w czasie wykonywania ćwiczeń.

Podczas obserwacji należy zwrócić uwagę na:

- komunikowanie się z podopiecznym,
- dostosowanie metod pracy do wieku i sytuacji zdrowotnej podopiecznego,
- wykorzystanie wiedzy teoretycznej w praktyce,
- realizację zadań związanych z opieką nad jednostką lub grupą,
- systematyczny udział i aktywność w czasie zajęć,
- organizację współpracy z podopiecznym.

W ocenie końcowej należy uwzględnić poziom wykonania ćwiczeń zawartych w programie jednostki modułowej oraz wyniki testów osiągnięć szkolnych.

Jednostka modułowa 346[04].Z2.02

Stosowanie terapii zajęciowej w procesie aktywizacji podopiecznego

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- określić zadania terapii zajęciowej w rehabilitacji społecznej i psychicznej,
- przedstawić metody i formy terapii zajęciowej,
- stworzyć podopiecznemu warunki do uczestnictwa w formach terapii zajęciowej,
- opracować we współpracy z terapeutą zajęciowym plan zajęć terapeutycznych,
- dokonać oceny stopnia samodzielności podopiecznego w zakresie wykonywania codziennych czynności, przemieszczania się, orientacji przestrzennej oraz zdolności do nawiązywania kontaktów,
- dobrać formy terapii zajęciowej do indywidualnych uzdolnień, przyzwyczajzeń i możliwości mieszkańca domu pomocy społecznej,
- zapewnić terapeutyczny charakter wszystkim formom aktywności podopiecznego,
- zorganizować terapeutyczne zajęcia plastyczne,
- zorganizować zajęcia z wykorzystaniem muzykoterapii i choreoterapii,
- zorganizować zajęcia z zakresu biblioterapii i teatroterapii,
- zastosować różne metody ergoterapii, np.: majsterkowanie, gotowanie, pieczenie.

2. Materiał nauczania

Zadania terapii zajęciowej.

Metody i formy terapii zajęciowej.

Planowanie zajęć terapeutycznych

Metody i cele arteterapii.

Metody i cele teatroterapii.

Metody i cele biblioterapii.

Metody i cele muzykoterapii.

Metody i cele choreoterapii.

Metody i cele ergoterapii.

3. Ćwiczenia

- Rozpoznawanie zainteresowań i potrzeb kulturalnych podopiecznych.
- Opracowywanie planu i organizacja przeglądu twórczości podopiecznych domu opieki społecznej.
- Organizowanie konkursów rysunkowych.

- Organizowanie plenerów malarskich.
- Wykonywanie ozdób choinkowych, pisanek, figurek z modeliny, kompozycji z suszonych roślin.
- Wykonywanie robótek ręcznych.
- Przygotowywanie spektakli teatralnych.
- Organizowanie wspólnego słuchania muzyki i muzykowania grupowego.
- Prowadzenie zajęć z wykorzystaniem muzyki relaksacyjnej.
- Prowadzenie zajęć tanecznych.
- Prowadzenie gier i zabaw czytelniczych.
- Organizowanie spotkania z pisarzem i wieczoru poezji.
- Organizowanie dyskusji, odczytu.
- Organizowanie prac porządkowych w świetlicy, sali telewizyjnej, kaplicy.

4. Środki dydaktyczne

Plansze i filmy edukacyjne przedstawiające formy terapii zajęciowej.

Foliogramy przedstawiające plany zajęć terapeutycznych.

Kasety magnetofonowe.

Płyty CD.

Dyktafony.

Kredki, flamastry, farby, kartony.

Plastelina, modelina, materiały, włóczka, makulatura itp.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Realizacja programu jednostki modułowej ma na celu zapoznanie uczniów z metodami i formami terapii zajęciowej. Podczas realizacji programu szczególną uwagę należy zwrócić na znaczenie terapii zajęciowej dla wyrównywania szans w różnych sferach życia i rozwoju podopiecznych oraz rozpoznawanie stanu fizycznej wydolności, zainteresowań i potrzeb kulturalnych podopiecznych.

Osiągnięcie zaplanowanych celów kształcenia wymaga stosowania następujących metod nauczania: wykładu problemowego, dyskusji dydaktycznej, metody inscenizacji, pokazu z objaśnieniem i ćwiczeń praktycznych. Przykładowe ćwiczenia zamieszczone w programie stanowią propozycję do wykorzystania przez nauczyciela. Zakres ćwiczeń może być rozszerzony w zależności od potrzeb edukacyjnych i możliwości szkoły. Nauczyciel powinien przygotować materiały potrzebne do wykonania ćwiczeń. Podczas ćwiczeń uczniowie powinni mieć możliwość przygotowania kaset z muzyką relaksacyjną i aktywizującą, przeprowadzenia gier i zabaw czytelniczych, przeprowadzenia spotkania z pisarzem, zorganizowania dyskusji lub

odczytu. Ćwiczenia powinny być prowadzone w odpowiednio wyposażonych pracowniach, w 15 osobowych grupach.

Nauczyciel powinien obserwować przebieg wykonywanych przez uczniów ćwiczeń i pełnić rolę doradcy i konsultanta w sytuacjach spornych lub trudnych dla uczniów. Zaleca się prezentowanie filmów i organizowanie wycieczek dydaktycznych do ośrodków terapii zajęciowej.

Zastosowane w procesie kształcenia metody nauczania zapewnią:

- rozwój samodzielności myślenia i działania uczniów,
- aktywność uczniów podczas rozwiązywania problemów,
- kształtowanie umiejętności dostrzegania problemów zjawisk występujących w pracy z podopiecznym,
- stosowanie zdobytej wiedzy w praktyce.

W czasie zajęć uczniowie powinni korzystać z podstawowych źródeł informacji, jak: podręczniki, czasopisma, Internet.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów powinno być przeprowadzane systematycznie na podstawie określonych kryteriów. Systematyczne sprawdzanie pozwala uzyskać informacje o postępach edukacyjnych ucznia oraz rozpoznać trudności w opanowaniu treści kształcenia.

Zaleca się stosowanie różnych metod sprawdzania osiągnięć edukacyjnych:

- sprawdzianów ustnych i pisemnych,
- testów osiągnięć szkolnych,
- obserwacji czynności uczniów w czasie wykonywania ćwiczeń.

Podczas obserwacji należy zwracać uwagę na umiejętności:

- rozpoznawania i zaspokajania potrzeb kulturalnych podopiecznych,
- analizowania i oceniania informacji zebranych z różnych źródeł,
- planowania i organizowania zajęć terapeutycznych,
- prezentowania i uzasadnianie wyników własnej pracy.

Po zakończeniu realizacji programu jednostki modułowej proponuje się przeprowadzenie testu osiągnięć szkolnych z zadaniami otwartymi i zamkniętymi oraz sprawdzianu praktycznego z zadaniami typu próba pracy.

W końcowej ocenie osiągnięć ucznia należy uwzględnić wyniki testu pisemnego, sprawdzianu praktycznego oraz poziom wykonania ćwiczeń.

Jednostka modułowa 346[04].Z2.03

Integrowanie podopiecznego ze środowiskiem lokalnym

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- określić cechy zbiorowości lokalnej i jej wpływ na socjalizację jednostki,
- wyjaśnić pojęcie przystosowania społecznego,
- określić wpływ czynników środowiskowych na powstawanie zaburzeń przystosowania społecznego,
- wyjaśnić znaczenie i celowość integracji podopiecznego ze środowiskiem,
- określić formy integracji podopiecznego ze środowiskiem,
- wskazać możliwości współdziałania opiekuna ze środowiskiem lokalnym,
- scharakteryzować formalne i nieformalne systemy pomocy funkcjonujące w ramach pomocy społecznej,
- nawiązać współpracę z instytucjami w środowisku lokalnym działającymi na rzecz integracji,
- zorganizować grupę wsparcia dla osoby niepełnosprawnej,
- zidentyfikować mechanizmy oddziaływania grupy na osobę niepełnosprawną,
- zaprojektować pracę z różnymi grupami podopiecznych,
- zastosować obowiązujące zasady organizacji pracy grupowej,
- zastosować efektywne metody pracy z grupą,
- przygotować podopiecznego do racjonalnego wykorzystania czasu wolnego,
- zastosować różne formy terapii zajęciowej w pracy grupowej i indywidualnej,
- zaprojektować różne formy wypoczynku podopiecznego,
- wykazać znaczenie wychowawczego podejścia do pracy z podopiecznymi.

2. Materiał nauczania

Cechy zbiorowości lokalnej.

Formy integracji społecznej.

Zaburzenia przystosowania społecznego.

Proces socjalizacji.

Struktura i funkcje grupy.

Grupy pierwotne, wtórne, celowe.

Grupa rówieśnicza.

Typy grup rówieśniczych.

Mechanizmy oddziaływania grupy.

Metody pracy socjalnej: praca z indywidualnym przypadkiem, metoda pracy grupowej, organizacja środowiska lokalnego.

Zasady pracy grupowej.

Grupy zadaniowe.

3. Ćwiczenia

- Określanie mechanizmów oddziaływania grupy na przykładzie analizy przypadku zaprezentowanego w filmie dydaktycznym.
- Doskonalenie umiejętności interpersonalnych podczas gry sytuacyjnej na temat „Konflikt pokoleń wczoraj i dziś”.
- Planowanie budżetu wydatków grupy zadaniowej.
- Planowanie zajęć integracyjnych dla osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym.
- Organizowanie i prowadzenie zajęć integracyjnych dla osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym.
- Projektowanie i wykonywanie pomocy do prowadzenia zajęć z podopiecznymi.
- Wykonywanie ozdób okolicznościowych z papieru różnymi technikami.
- Planowanie i prowadzenie gier oraz zabaw towarzyskich.

4. Środki dydaktyczne

Opisy przypadków.

Foliogramy dotyczące form integracji.

Plansze tematyczne.

Publikacje i doniesienia prasowe.

Materiały do zajęć plastycznych.

Filmy dydaktyczne na temat treningu integracyjnego.

Teksty przewodnie.

Dane statystyczne.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Realizacja programu nauczania jednostki modułowej ma na celu przygotowanie uczniów do współdziałania ze środowiskiem lokalnym na rzecz integracji i aktywizacji podopiecznych. W procesie nauczania-uczenia się uczniowie powinni nabyć umiejętności pracy z grupą, organizowania różnych form wypoczynku umożliwiających niepełnosprawnemu kontakty towarzyskie, kontakty z kulturą oraz aktywność fizyczną dostosowaną do jego możliwości.

Osiągnięcie zaplanowanych w programie celów umożliwi stosowanie aktywizujących i praktycznych metod nauczania, takich jak: wykład problemowy, dyskusja dydaktyczna, metoda przypadków, inscenizacji oraz metoda projektów i ćwiczeń. Pracownia ćwiczeń powinna być wyposażona w środki dydaktyczne umożliwiające realizację zaplanowanych celów. Zajęcia powinny być prowadzone w grupie do 15 osób, z podziałem na 5 osobowe zespoły. Zaleca się stosowanie filmów dydaktycznych, tekstów prasowych oraz odwoływanie się do doświadczeń uczniów. Wskazane jest organizowanie wycieczek dydaktycznych do ośrodków terapii zajęciowej niepełnosprawnych. Należy również zorganizować ćwiczenia praktyczne w placówkach pomocy społecznej w celu utrwalenia umiejętności nabytych przez uczniów w szkole.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów powinno odbywać się przez cały czas realizacji treści programowych jednostki modułowej na podstawie określonych kryteriów. Kryteria oceniania powinny uwzględniać zaplanowane cele kształcenia, a w szczególności:

- określanie form integracji niepełnosprawnego ze środowiskiem,
- współdziałanie opiekuna ze środowiskiem,
- organizowanie grup wsparcia dla osoby niepełnosprawnej,
- stosowanie efektywnych metod pracy z grupą.

Do sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów można zastosować następujące metody:

- sprawdziany ustne i pisemne,
- testy osiągnięć szkolnych,
- obserwację czynności uczniów podczas wykonywania ćwiczeń.

W czasie obserwacji należy zwrócić uwagę na umiejętności:

- komunikowania się z podopiecznym,
- planowania zajęć grupowych,
- prowadzenia zajęć integracyjnych.

W ocenie końcowej należy uwzględnić wyniki wszystkich metod sprawdzania stosowanych przez nauczyciela.

Moduł 346[04].Z3

Praktyka zawodowa

1. Cele kształcenia

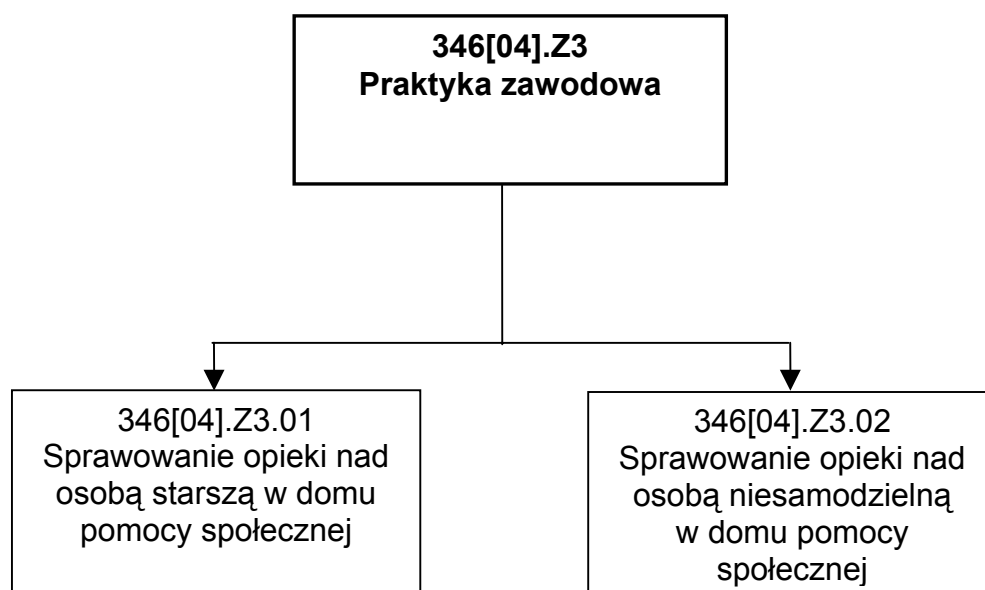
W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- realizować zadania opiekuna w różnych placówkach pomocy społecznej,
- nawiązywać kontakt z różnymi grupami podopiecznych,
- diagnozować potrzeby i problemy podopiecznych w domu pomocy społecznej,
- prezentować kreatywną postawę podczas rozwiązywania problemów podopiecznego,
- dostosowywać metody pracy opiekuna do możliwości podopiecznych,
- podejmować działania w zakresie opieki, terapii i rehabilitacji zmierzające do uzyskania pożądaných zmian w funkcjonowaniu podopiecznego,
- podejmować inicjatywy ułatwiające mieszkańcom aktywny udział w życiu społecznym,
- współpracować z zespołem specjalistów w celu zapewnienia kompleksowej opieki osobom przebywającym w domu pomocy społecznej,
- współtworzyć warunki do zachowań prozdrowotnych,
- udzielać pierwszej pomocy w stanach zagrożenia zdrowia i życia,
- doskonalić własny warsztat pracy,
- kierować się zasadami etyki w działalności zawodowej.

2. Wykaz jednostek modułowych

Symbol jednostki modułowej	Nazwa jednostki modułowej	Orientacyjna liczba godzin na realizację
346[04].Z3.01	Sprawowanie opieki nad osobą starszą w domu pomocy społecznej	105
346[04].Z3.02	Sprawowanie opieki nad osobą niesamodzielną w domu pomocy społecznej	105
	Razem	210

3. Schemat układu jednostek modułowych

Praktyka zawodowa powinna być realizowana w wymiarze sześciu tygodni, po trzy tygodnie w drugim i czwartym semestrze.

Zaleca się, aby uczniowie odbywali praktykę w placówkach pomocy społecznej spełniających kryteria placówek szkoleniowych.

Uczniowie w czasie praktyki zawodowej powinni pod kierunkiem opiekuna samodzielnie wykonywać zaplanowane zadania z uwzględnieniem stanu psychicznego, sprawności fizycznej i stanu zdrowia podopiecznych. W procesie nauczania należy doskonalić umiejętności intelektualne i praktyczne oraz cechy osobowości i postawy, takie jak: wrażliwość, zrozumienie, akceptacja niepełnosprawności, gotowość niesienia pomocy oraz poczucie odpowiedzialności.

Program praktyki zawodowej należy traktować w sposób elastyczny. Ze względów organizacyjnych dopuszcza się pewne zmiany związane ze specyfiką placówki, w której uczeń odbywa praktykę. Realizacja programu powinna umożliwić uczniom zastosowanie i pogłębienie zdobytej wiedzy i umiejętności zawodowych w rzeczywistych warunkach pracy.

Jednostka modułowa 346[04].Z3.01

Sprawowanie opieki nad osobą starszą w domu pomocy społecznej

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- zorganizować pracę na stanowisku opiekuna osoby starszej w domu pomocy społecznej,
- nawiązać i utrzymać kontakt z osobą starszą w domu pomocy społecznej,
- zdiagnozować potrzeby i problemy osoby starszej przyjmowanej do domu pomocy społecznej,
- podjąć działania ułatwiające osobie starszej adaptację do warunków życia w domu pomocy społecznej,
- zastosować w pracy z podopiecznym metody pracy socjalnej,
- zaplanować i zrealizować działania opiekuńcze z osobą starszą,
- pomóc podopiecznemu w wykonywaniu zabiegów higienicznych i pielęgnacyjnych,
- podjąć współpracę z pracownikami ochrony zdrowia w zakresie świadczenia opieki zdrowotnej,
- wspomóc podopiecznego w korzystaniu z programów rehabilitacji,
- stworzyć osobom starszym warunki do zachowań prozdrowotnych,
- zastosować różne metody i formy promocji zdrowia i profilaktyki,
- udzielić pierwszej pomocy w stanach zagrożenia zdrowia i życia,
- zaktywizować podopiecznego do podnoszenia i utrzymania sprawności fizycznej i umysłowej,
- zorganizować działania zapewniające integrację osób starszych ze środowiskiem lokalnym.
- zorganizować osobie starszej różne formy spędzania czasu wolnego,
- zorganizować pracę zgodnie z przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej,
- wykorzystać programy komputerowe wspomagające pracę opiekuna.
- zastosować zasady etyki w pracy zawodowej.

2. Materiał nauczania

Organizowanie pracy opiekuńczej w domu pomocy społecznej.

Nawiązywanie i utrzymywanie kontaktu z podopiecznymi.

Diagnozowanie potrzeb i problemów ludzi starszych.

Stosowanie w pracy z osobą starszą metod pracy socjalnej.

Planowanie i realizowanie działań opiekuńczych dla osób starszych.

Wspieranie i towarzyszenie osobie starszej w różnych czynnościach życia codziennego.

Współdziałanie z zespołem terapeutycznym w zapewnieniu ochrony zdrowia i rehabilitacji osób starszych.

Tworzenie osobom starszym warunków do zachowań prozdrowotnych.

Prowadzenie działalności profilaktycznej.

Udzielanie pierwszej pomocy w stanach zagrożenia zdrowia i życia.

Aktywizowanie podopiecznych.

Organizowanie działań zapewniających integrację osób starszych ze środowiskiem lokalnym.

Organizowanie osobie starszej różnych form spędzania czasu wolnego,

Stosowanie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej podczas wykonywania zadań zawodowych.

Wykorzystanie techniki komputerowej w planowaniu i dokumentowaniu działalności opiekuńczej.

Doskonalenie własnego warsztatu pracy z osobą starszą.

3. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Program praktyki zawodowej obejmuje wiadomości i umiejętności opanowane w czasie nauki w szkole, niezbędne do realizowania zadań zawodowych opiekuna w domu pomocy społecznej.

Celem realizacji programu praktyki zawodowej jest zapoznanie uczniów z zasadami funkcjonowania i zadaniami placówek pomocy społecznej, doskonalenie umiejętności komunikowania się, rozpoznawania potrzeb i problemów oraz motywowania podopiecznych do aktywności życiowej.

Wyboru miejsca praktyki dokonuje uczeń w porozumieniu z nauczycielem odpowiedzialnym za organizację praktyki. Praktyka zawodowa powinna odbywać się w placówkach dziennego pobytu i domach pomocy społecznej dla osób starszych, które powinny spełniać kryteria placówek szkoleniowych.

Przed przystąpieniem do wykonywania zadań należy zapoznać uczniów z programem i harmonogramem praktyki oraz z przepisami bhp i regulaminem obowiązującym w placówce pomocy społecznej.

Podczas realizacji programu uczeń powinien uczestniczyć w planowaniu i organizowaniu pracy opiekuna zgodnie z systemem pracy domu pomocy społecznej. Wykonując zadania uczeń powinien wykazać się inicjatywą, samodzielnością i obowiązkowością. W procesie kształcenia należy stosować metody nauczania, zapewniające opanowanie przez ucznia umiejętności: twórczego myślenia, rozwiązywania problemów, stosowania zdobytej wiedzy i umiejętności w praktyce oraz doskonalenia umiejętności i nawyków pożądanych w realizacji zadań zawodowych.

Praktyka zawodowa powinna być prowadzona w 6 – 8 osobowych grupach uczniów. Opiekun praktyk powinien obserwować pracę uczniów, pomagać im w sytuacjach trudnych i stwarzać możliwości wykonania wszystkich zadań zaplanowanych w programie praktyki.

Każdy uczeń zobowiązany jest do prowadzenia dzienniczka praktyk, w którym zapisuje sprawozdanie z przebiegu praktyki.

4. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć ucznia powinno odbywać się systematycznie na podstawie ustalonych kryteriów. Sprawdzanie umiejętności praktycznych powinno odbywać się poprzez obserwację czynności i zachowania uczniów podczas wykonywania zadań zawodowych.

Podczas obserwacji należy zwrócić uwagę na:

- wykonywanie czynności i zadań zawodowych zgodnie z obowiązującymi procedurami,
- komunikowanie się z podopiecznymi i współdziałanie w zespole,
- dbanie o higienę osobistą i otoczenia osoby starszej,
- samodzielność w podejmowaniu decyzji,
- podejmowanie inicjatyw ułatwiających osobie starszej udział w życiu społecznym,
- współpracę z pracownikami ochrony zdrowia w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej,
- jakość wykonanej pracy,
- przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy.

Przedmiotem oceny powinna być również postawa zawodowa:

- poczucie odpowiedzialności za podopiecznego
- aktywność, zdyscyplinowanie,
- gotowość udzielania pomocy,
- postępowanie zgodne z zasadami etyki.

Na zakończenie realizacji programu należy przeprowadzić sprawdzian praktyczny z zadaniami typu próby pracy.

Opiekun praktyk zawodowych powinien wpisać w dzienniczku praktyk opinię o pracy i postępach ucznia oraz ocenę końcową.

Jednostka modułowa 346[04].Z3.02

Sprawowanie opieki nad osobą niesamodzielną w domu pomocy społecznej

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- zorganizować pracę na stanowisku opiekuna osoby niesamodzielną w domu pomocy społecznej,
- nawiązać i utrzymać kontakt z osobą niesamodzielną w domu pomocy społecznej,
- zdiagnozować potrzeby i problemy osoby niesamodzielną,
- podjąć działania ułatwiające osobie niesamodzielną adaptację do warunków życia w domu pomocy społecznej,
- dostosować metody pracy do sytuacji życiowej, wieku i możliwości osoby niesamodzielną,
- zastosować w pracy z podopiecznym metody pracy socjalnej,
- zaplanować i zrealizować działania opiekuńcze z osobą niesamodzielną,
- pomóc osobie niesamodzielną w wykonywaniu czynności życia codziennego oraz w samoobsłudze,
- pomóc podopiecznemu w wykonywaniu zabiegów higienicznych,
- wykonać podstawowe zabiegi pielęgnacyjne,
- podjąć współpracę ze specjalistami świadczącymi usługi na rzecz osoby niesamodzielną w domu pomocy społecznej,
- podjąć inicjatywy ułatwiające osobie niesamodzielną aktywny udział w życiu społeczności domu pomocy społecznej,
- podjąć współpracę z pracownikami ochrony zdrowia w zakresie świadczeń zdrowotnych na rzecz osoby niesamodzielną,
- włączyć się aktywnie w proces rehabilitacji osoby niesamodzielną,
- stworzyć podopiecznym warunki do zachowań prozdrowotnych,
- zastosować różne metody i formy promocji zdrowia i profilaktyki,
- udzielić pierwszej pomocy w stanach zagrożenia zdrowia i życia,
- zadbać o aktywizację podopiecznego oraz o poprawę sprawności psychofizycznej,
- zorganizować osobie niesamodzielną czas wolny,
- zastosować metody terapii zajęciowej w procesie aktywizacji osoby niesamodzielną,
- zastosować zasady etyki w działalności zawodowej,
- zorganizować pracę z uwzględnieniem zasad bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej,
- wzbogacić warsztat własnej pracy poprzez wymianę doświadczeń z innymi opiekunami osób niesamodzielną.

2. Materiał nauczania

Diagnozowanie potrzeb i problemów ludzi niesamodzielných.

Stosowanie w pracy z osobą niesamodzielną metod pracy socjalnej.

Planowanie i realizowanie działań opiekuńczych dla osób niesamodzielných.

Wspieranie i towarzyszenie człowiekowi niesamodzielnemu w różnych czynnościach życia codziennego.

Współdziałanie w zapewnieniu ochrony zdrowia i rehabilitacji osobom niesamodzielnym.

Tworzenie warunków do zachowań prozdrowotnych osób niesamodzielných.

Prowadzenie profilaktyki powikłań wynikających z ograniczenia sprawności podopiecznych.

Udzielanie pierwszej pomocy w stanach zagrożenia zdrowia i życia.

Prowadzenie terapii zajęciowej dla osób niesamodzielných.

Organizowanie działań zapewniających integrację osób niesamodzielných ze środowiskiem.

Stosowanie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej podczas wykonywania zadań zawodowych.

Doskonalenia własnego warsztatu pracy z osobami niesamodzielnymi.

3. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Celem realizacji programu jest doskonalenie umiejętności nabytych w szkole oraz zastosowanie wiedzy w czasie wykonywania zadań praktycznych. Uczeń powinien uczestniczyć w organizowaniu zadań opiekuna w domu pomocy społecznej sprawującego opiekę nad osobą niesamodzielną. Wykonując zadania uczeń powinien wykazać się inicjatywą, samodzielnością i obowiązkowością. Praktykę zawodową uczeń może odbywać w domu opieki społecznej dla osób niesamodzielných. Wyboru miejsca praktyki dokonuje uczeń w porozumieniu z nauczycielem odpowiedzialnym za organizację praktyk. W czasie praktyki uczeń powinien pracować zgodnie z systemem pracy placówki. W procesie nauczania – uczenia się należy stosować metody, które zapewniają opanowanie przez ucznia umiejętności twórczego myślenia i rozwiązywania problemów oraz pozwalają na wykorzystanie zdobytej wiedzy i umiejętności w praktyce, zapewniają doskonalenie określonych umiejętności i nawyków pożądaných do prawidłowej realizacji zadań zawodowych.

Realizując program jednostki modułowej należy umożliwić uczniom swobodne nawiązywanie kontaktów z podopiecznymi, wspieranie ich w sytuacjach kryzysowych oraz usuwanie przeszkód, których mieszkańiec domu pomocy społecznej nie jest w stanie pokonać.

Przed przystąpieniem uczniów do pracy opiekun praktyk

powinien sprawdzić znajomość przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy.

Praktyka zawodowa powinna być prowadzona w 6 – 8 osobowych grupach uczniów. Opiekun praktyk powinien obserwować pracę uczniów, pomagać im w sytuacjach trudnych i stwarzać możliwości wykonania wszystkich zadań zaplanowanych w programie praktyki.

Każdy uczeń zobowiązany jest do prowadzenia dzienniczka praktyk, w którym zapisuje sprawozdanie z przebiegu praktyki.

4. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć ucznia powinno odbywać się systematycznie, na podstawie kryteriów, z którymi uczeń powinien być zapoznany przed rozpoczęciem realizacji programu jednostki modułowej.

Kryteria oceniania powinny uwzględniać szczegółowe cele kształcenia, a w szczególności:

- wykonywanie czynności i zadań zawodowych zgodnie z obowiązującymi procedurami,
- komunikowanie się, współpraca i współdziałanie w zespole,
- określanie celu działania i stopnia jego osiągnięcia,
- dbanie o higienę osobistą i otoczenia osoby niesamodzielnej,
- okazywanie opiekuńczości, zrozumienia i odpowiedzialności wobec osoby niesamodzielnej,
- samodzielne podejmowanie decyzji,
- podejmowanie inicjatyw ułatwiających osobie niesamodzielnej udział w życiu społecznym,
- podejmowanie współpracy z pracownikami ochrony zdrowia w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej,
- stosowanie systemu zapewnienia jakości wykonanej pracy,
- przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy.

Przedmiotem oceny powinna być także postawa zawodowa:

- poczucie odpowiedzialności za podopiecznego,
- aktywność, zdyscyplinowanie,
- gotowość niesienia pomocy,
- postępowanie zgodne z zasadami etyki.

Sprawdzanie umiejętności praktycznych może odbywać się na podstawie: obserwacji bezpośredniej, opracowanego projektu i sprawdzianu praktycznego z zadaniami typu próby pracy. Na zakończenie realizacji programu opiekun praktyk powinien wpisać w dzienniczku opinię o pracy i postępach ucznia oraz ocenę końcową.